

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 50 >
Helyben na. noz aordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 50 >

NAGYVÁRAD, május 22.

A kath. autonomia s annak nehézségei.

Majd három évtized reménykedései és csalódásai után a napokban megjelent királyi leirattal a magyar katolikusok autonómiája eljutott a kezdet kezdetének a kezdetéhez.

Ez az elmúlt három évtized szomorú emlékeztető marad a magyar kath. egyház történetében, s ennek legfőbb okát e kor krónikása önkormányzati szervezetünk hiányában fogja találni.

Az öröm azonban, amely annak a tudatában, hogy a szervező kongresszus összeülése már csak legfeljebb egy félévig késhet, eltölti lelkünket, nem engedi, hogy ezuttal bárkit is vádoljunk. Sőt azt sem keressük, hogy a mozgalom ezuttali felszínre hozatalában a főpapikarnak, vagy a törvényhozó testületekben és azon kívül a sajtóban elementáris erővel megnyilatkozó közvéleménynek van-e nagyobb része?

Annyi azonban bizonyos és azt már eleve bátrak vagyunk konstatálni, hogy a magyar katholicizmusnak ezt az égető kérdését, amelytől meggyőződésünk szerint jövője és üdve függ, többé a napirendről levenni nem engedjük. Izgatni fogunk nap-nap után ezen a mai hitbéli tespedésből egyedül szabadító eszme mellett; cikkjeinkkel a szervezőgyűlés összeültéig megfogjuk kísérteni kiépíteni a magyar kath. egyház önkormányzati szervezetének általunk kontemplált épületét, nem mintha

véleményünket másokra ráakarnánk tukmálni, mert mindenkinek van szeme, a melyekkel láthatja a magyar kath. egyház mai kínos vergődését és van esze, a melyvel gondolkozhatik a jobb jövőt biztosító módokat; hanem azért, mert nekünk leghőbb vágyunk, legszentebb törekvésünk, hogy ez az eszme valahára testet öltjön.

Az eszme tisztázására 1871. óta volt elég időnk, de azért nagyon csalódnánk, ha ebből a gyors és egyöntetű megvalósításra következtetnénk.

A magyar kath. egyházi autonomia körül ma is olyan chaotikus zavar van, amelyet csak nagy mérvű ügyszeretettel, elfogulatlanság és némi áldozatkészség árán lehet eloszlatni.

Próbáljunk előbb ezekre rámutatni, hiszen a jó építésznek először a czéllal kell tisztába jönnie és csak azután megválasztania a czélhoz mért, alkalmas eszközöket. Előbb *tisztáznunk kell az eszméket* s csak azután *jelölhetjük ki a jogkört, állapíthatjuk meg a szervezetet és mérlegelhetjük áldásos vívmányait.*

Hogy a katolikusoknak *van joguk önkormányzati szervezetüket megcsinálni*, azt Beksicstől — Tisza Kálmánig, a legultrább liberálistól a legtelivérebbsz protestánsig ma már mindenki elismeri s legfeljebb egy-két agyvelejére esett ember vonja kétségbe, ezekkel meg nem vitakozunk, hanem szánjuk őket.

Ha a helv. vallásuaknak, lutheránusoknak, gör. keletieknek, sőt az alig pár ezret számláló unitáriusoknak is szabad

egyházuk ügyeit szabadon, minden állami beavatkozástól menten intézni, miért ne lenne akkor ugyan ez a jog megadva a mindkét szertartásu magyar katolikusoknak is? Hiszen az ősi, törvénykönyveinkben »haereditaria, non recepta«-nak nevezett kath. vallásnak csak van annyi érdeme egy ezredéves hazánk és államéletünk körül, mint a sokszor nemzetellenes tendenciákat szolgáló többi felekezeteknek? (Panszlavizmus, dákoromanizmus.)

De nem csak jogos, hanem elodázhatlanul szükséges is az autonomia. Az 1848. évi XX. t. cz., a mely kimondta, a »bevett vallások egyenlőségét és viszonyosságát« és az 1895. évi XXXIV. t. cz., a mely a bevett vallások közé sorolta a zsidókat is, teljes rendelkezési szabadságot biztosítottak hazánk valamennyi vallásfelekezetének, ellenben a kath. egyházat meghagyták régi az államélettel összefort szervezetében. Így tehát elő állott az a kiáltó anomália, hogy az állam magát felekezetlennek vallja, a ki előtt minden vllás egyenlő és azért mégis magának követeli a főkegyuri révén, a kath. egyház iskolái, vagyoni alapjai és a nagyobb javadalmak betöltése feletti rendelkezés jogát. A megváltozott viszonyok között a kath. egyház sem tűrheti tovább az államnak ezt a gyámkodását, nagykorusítani akarja magát, midőn azt kéri, hogy az apostoli király *tisztán személyes természetű* és sem nem állami, sem nem felségi jogot nem képező *főkegyuri jogát* nem minisztere által, a

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Vizhatlan ruha.

Irtá: Kincs István.

Hangos vigasság állott a koresmában: a jókedv szinte kezdett már megbolondulni. Pedig csak néhány városi hivatalnok mulatott mindössze a falu koresmájában, azok csináltak akkora csodát. Benn a városban a koresmárosok igen értenek már a kereszteléshez, az okos ember nem sajnál vagy órai utat ki a szomszéd faluba; azért jöttek a mi embereink is. Legalább kedvükre kimulatják magukat az egyszer.

És mulattak, mulattak olyant, hogy a falusiak esőválni kezdték rá a fejüket. Sok is volt a mit literekben becselkedtek.

Hanem hallga! Kopp . . . kopp . . . hangzik az ablakon.

— Esik az eső? — pattant föl kettő három is egyszerre — Csak az kellene.

— Kell bizony, hagyta helyben jámbor képpel a kore-smáros — minap ültettük a kukoriczát annak épen kapóra jön.

— Örög vigye a kukoriczáját! — pattant föl az árvaszéki jegyző — itt az a kérdés, hogyan kerülünk mi haza?

— Hm — morgott a kore-smáros — valószínűleg gyalog, mert a mint tudom kocsik nem vár az urakra.

— Bolond, kend gazda, igazi sült bolond!

Nem is kocsiról van itt szó, hanem hátunk forog nagy veszedelemben Mit gondolsz Adorján? — fordult a jegyző egy jóképű megelégedett mosolygásu uriemberhez — mit szól a te podagrás lábaid hozzá, ha majd hazáig történetesen bőrig ázunk?

— Semmit — volt a nyugodt válasz.

— Semmit? — bámult a másik Kende Aeorjánra — hogy érted azt?

— Csak úgy hogy én meg nem ázom. Sajkával öntsék akkor se fog rajtam egy eső is.

— Persze maje az Uristen tartja föléd az esernyőjét.

— Az hiszen nem tartja felett. Kende Adorján jókedvvel — ugysem érdemelném meg: rossz imádkozó vagyok. Hanem hát tetszik tudni, nem régen hirdetésre akadtam, melyben egy híres külföldi firma vizhatlan portékáit ajánlja. És a fájós lábam iránti tekintetből rendelést tettem nála.

— Ne beszélj, Adorján — tamáskodott a másik.

— Hiszitek vagy sem, pedig mégis úgy van. Ha belebujom a köpenyegembe, csörög-het, esattoghat körülöttem, egy eső sem éri a bőrtömet. Vizhatlan a csizmám, vizhatlan a nadrágom, vizhatlan. . .

— A torkod — fejezte be az árvaszéki jegyző.

— Abban is igazad van barátom. A torkom sem ereszti igen lefelé a vizet. Koczint-sunk hát mindnyájunk közös egészségére.

Főlemelte a borral teli poharát.

A többi: követte jó példáját, de hogy az üvegek kiürültek a jegyző megszólalt:

— Hanem most ezután utra már honfiak!

— Csak nem megyünk még? — veté ellenkedve Kende Adorján.

— Bevárjuk talán az öreg éjszakát? Most is lámpással kell keresni az utat, mi lenne hát később, ha az idő jobban megtalálna vadulni? Mindenkinek nincsen olyan vizhatlan gunyája, mint neked. Elég lesz szitáló eső is a hátunk közepének. Ki tart velem?

Valamennyien fölkeltek, csak Kende Adorján maradt ülve a helyén.

— Liter bort ide nekem! — szólt oda a kore-smárosnak.

A gazda mintha megcsóválta volna a fejét. Hanem azért csöndesen kioldozott az ajtón. Meg kellett vallania, hogy az a Kende Adorján átkozottul érti az ivást. Husz olyan vendég után megélhetne esztendőn át, a többi dicizőt mind kiszórhatná az ajtón.

És a jegyző nem tréfált. A faképnél hagyta Adorjánt. Mire a kore-smáros megkerült a pinczéből, arra már hült helyét találta az egész társaságnak. Kende Adorján zsémbeskedett mindössze csak a sarokban.

— Fussatok bolondok, csak nyargaljatok! Megérdemelnétek, hogy az istennyila tapogatná meg az oldalátokat. Haszontalan nép! no megálljatok, veletek hiszen még lóvá tettettem magamat. Héj! kore-smáros, dörög-e odakünn?

— Eddig nem hallottam még.

— Hát később fog-e dörögni?

ki törvényeinek értelmében más vallásu is lehet, hanem a kath.-ok önkormányzati szervezete által gyakorolja.

Ehez hozzá vehetjük azt a tény körülményt, hogy a kath. vallás világi híveinek minden, még egyházuk világi természetű ügyeinek intézéséből is, kizárása, nagy foku elkedvetlenedést, nem törődömséget eredményezett és azon oknál fogva, hogy olyan dolgok után nem szoktunk érdeklődni, a melyekhez semmi köztünk, létrehozta a mai átkos lethargiát. De viszont ezeknek az okoknak elhárítása, a hiérarchikus szervezet keretén belül lehetséges jogok adományozása eredményezni fog olyan pezsgő kath. vallási életet, a melyről a mai szomorú viszonyok között még sejtelmünk sem lehet.

Igen mi nem habozunk kimondani, hogy a negyvennyolczas idők előtt elégséges volt az egyházi hiérarchia, de ma a XIX. század megváltozott viszonyai között már csak egy a hiérarchia keretébe beültetett autonomia által vagyunk képesek az állam illetéktelen befolyását megsemmisíteni egyrésztől, másrészt pedig a katolikus világiaknak egyházuk ügyei és sorsa iránti érdeklődését felkelteni és folyvást ébren tartani.

De a mily szükséges ez az intézmény, megvalósítása éppen oly sok és nagy akadályokba ütközik. Az alsó-papság szívvél-élelkekkel rajta van, a nagyobb javadalmak is akarják, de a kormány szándékának őszinteségében még mindig ezer okunk van kételkedni. Ki tudja nem akar-e ez kelepce lenni a magyar kath. egyház számára? Olyan febronianus, vagy gallikanizmus féle, hogy azzal megtörjék Róma befolyását? Nsm trójai faló lesz-e ez, amelyet a mindenható állam készít ulissesi ravaszúsággal, hogy azzal bevegje az egyházi hierarchia bevehetetlen védőbástyáját? Vigyázzanak azért Sion őrei és utasítsák vissza az államnak minden beavatkozását, ne bizzanak senkiben, csak egyedül az Istenben.

A második nagy akadály a Felsőfokú jogának a tisztázása lesz. Nagy

dolog lesz majd az állami onnipotencia híveivel megértetni, hogy az a jog, a melyet első szent királyunk II. Szilveszter pápától kapott, sem nem az államé, sem nem felségjog, hanem az apostoli magyar királynak »ius reservatissimuma« és a szó szoros értelmében vett személyes joga, a melyet az alkotmányos közegek hozzájárulása nélkül kizárólag maga is gyakorolhat, vagy tetszése szerint bárkivel, így a katolikus autonomia központi igazgatótanácsával, mint a magyar katolikus egyház alkotmányos uton választott képviselőtestületével is megoszthat. Pedig ez képezi a kath. önkormányzati szervezet magvát. Egy olyan autonómiáért, a mely a Felsőfokú jogának a gyakorlatát nem szerezné meg magának mint a féle időtlen szülőttért nem tudnánk lelkesedni.

Nagy baj lesz az is, hogy bármily óvatosak legyünk a szervező kongresszus tagjainak megválasztásában, mégis bizonyára némi számarányban befog jutni oda olyan elem, a melyik nem odavaló. Nem azért, mert nem művelt, nem bir ismeretkörrel; kvalifikációja lesz, de nem fogja tudni a kis katechizmust. Így nem fogja tudni, hogy a kath. egyház »isteni mű« s nem emberi, ennél fogva híveinek csak világi vonatkozású ügyeinek elintézésében adhat jogkört. Handabandázni fog tehát és ezzel megfogja nehezíteni a munkát és vajha legalább megne hiúsítsa a sikert!

Ennélfogva jóelőre tisztába kell jönnünk azzal, hogy a szervező kongresszusra olyan képviselőket küldjünk, a kiknek kvalifikációjukon és józan iudiciumukon kívül van hitük és a mi a legfőbb itt: tudják a kiskátét. A »jó« katolikusokat tartsuk itthon, mert így kívánja ezt ügyünk érdeke.

*

Igen! Ugyanakkor midőn erős meggyőződésünket képezi követelésünk jogos volta és a mai állapotok tarthatatlansága helyén való lesz a kérdés megoldásával járó nehézségeket is mérlegelni, mert

csak így fog sikerülni megtalálni a kibontakozás helyes módját, különben megeshetik, hogy az orvosság rosszabb lesz a betegségnél!

A szabadkőművesek és a magyar-paraszt szocializmus.

Régóta tudtuk, hogy a szabadkőművesség ellensége minden pozitív vallásnak, különösen pedig a katolikus egyháznak, — de hogy ez a gyűlölete annyira vigye, hogy képes legyen izgatni a vak tömeget a birtokos osztály és az egyházi vagyon ellen, ezt nem mertük feltételezni. Beksics Gusztáv röpirataiban folytonosan emlegeti dicsérve emlegeti a magyar parasztnak földéhségét, — most már kisült, mitől keletkezett bennük ez a nagy étvágy: a szabadkőművesek lelketlen és a hazaárulással határos izgatásaitól.

A »Hazánk« mai száma erről a magyar szabadkőműveseket új világításba helyező dologról a következő leleplezést közli:

»A napokban Bécsben Ansztria-Magyarország szabadkőművességéről feltűnést keltő könyv jelent meg. Ebben a könyvben oly borzasztó vádakát olvasunk a magyarországi szabadkőművesség ellen, a melyek ha igazak, félérnek a hazaárulással. Ezért hát az igazság felderítése céljából az érdekeltektől azt kérdezzük, hogy igaz-e az, hogy a *Demokrácia* című páholy adta ki a jelszót, hogy a *magyar parasztot*, a magyar gazdasági munkást meg kell védelmezni a *birtokos osztály ellen*, s hogy — a mint dr. *Bakonyi* Samu a ki a legutóbbi választásoknál mint a Kossuth-párt jelöltje küzdött, a debreczeni páholyban megpendítette — *bele kell oltani a magyar parasztra azt a tudatot, hogy neki jussa van a holléz birtokához*. Ha ezek a vádak igazak, úgy a szabadkőművesség tényleg az *államfel-forgató egyesületek* közé tartoznék, a melynek üzemei a nyílt lázadásnál is megvetendőbbek s szigorubbán üldözendők. Nincs nagyobb elvetemültség, mint az osztályharcznak, még pedig a tulajdon, a vagyon, a pénzvágy alapjára állított osztályharcnak a felidézése, a mely annál kiszámíthatatlanabb, mert csak a könnyen hajló tömegek elvakításával lobbantható lánggra. Úgy tudjuk, hogy a szabadkőművesség elismert szervezettel bíró testület. Meg vagyunk ennél fogva győződve róla, hogy ez a testület utat és módot fog találni e vádak határozott meghazudtolásra, mert nincs Magyarországon olyan

— Ha így marad, akkor alighiszem.

— Paraszt filozofus — mormogta Adorján a fogai között. Belátta, azzal az emberrel nem lehet okosan beszélni. Hogy annak dacára is magát el ne unja, hát kezdett beszélni a poharakkal. Nem tartott soká és alaposan nyakára hágott a liternek. Azután elhatározta, hogy még egy litert bekebelez, utána pedig csöndesen haza felé szontyolódik. Úgy is cselekedett.

Azt utolsó korty után egyességre lépett a koresmárossal néhány kemény pöngő irányában, fölkel és magára kerítette a vízhatlan felöltőjét. Az egyik kezével könnyen belefutott az ujjába, hanem a másikat semmiképen nem tudott beletalálni az ujj szájába. Csak most veszi észre, hogy az átkozott szabója mégse találta el egészen. A koresmáros segítségére sietett és úgy valahogyan sikerült az öltözködés.

Szóval Kende Adorján úr ut készen állott.

Kilépett az éjszakába. Nem tekintett sokat jobbra és balra, hanem ösztönszerűleg vágott neki az ut közepének. Behuzta magát a köpönyegjébe, mintha nyaka se lett volna, mert hiszen ha a hórighorgas nyakát kitarítja, akkor százsor lehet vízhatlan a köpönyegje, azért mégis latyakká lesz a belső ruhája. Hanem így csöpp, egyetlen árva csöpp sem érte.

Mégis csak okos dolog az, mikor valakinek vízhatlan ruhája van!

Közbe botlott egyet, de hát az csak úgy van, mikor az emberfia az eső ellen védekezik, Olyankor a földi göröngyökkel keveset törődik felülről támad az ellenség, azzal kell farkaszemet nézni.

És Adorján kihívó pillantásokkal puskázott az égre. Szinte kárörvendve nézte, mennyire erőlködik a boldogtalan benne kárt tenni. Hanem hát hasztalan! A vízhatlan gunya olyan szárazon tartja, mint a csigát a háza, ha behuzza magát szarvastul.

No meg az ég is kíváncsian szemlélte Adorján urat. Ezer csillagszem tilt a boltozatán s a mi emberünk meg volt róla győződve, hogy valamennyi bámulattal csüng rajta — bámulják egykedvűségét, melylyel a zuhogó eső ellen fölvertezi magát.

Az az. . . különös! Hiszen ha csillagos az ég, akkor. . . no igen csillagos ég mellett más alkalommal nem szokott esni. Aztán a hold is teli képpel bámul alá, még csak udvara sincsen. . . Mi ez? csuda történik talán a természetben?

Ilyet sem ért még Kende Adorján. Mikor ezután már mindent végig gondolt, utoljára jutott csak eszébe a kérdés:

— Hátha voltaképp nem is esik?

Rászánta magát s kidugta köpenye alul egyik kezét.

Nem nedvesült meg.

Kidugta nyakát. Azt sem érte egyetlen eső csöpp.

A gutát is! Hát ő a bolondját járta addig? Három fertály órája védekezik az eső ellen, mikor szem eső se hull az égből? S lám a csillagok mintha gunyosan kezdenének mosolyogni, a hold is félre huzta a száját. . . bizonyosan őt nevetik.

Kende Adorján ur rettentő dühre gerjedt. Szerencséje, hogy megint nagyot botlott, különben szent hogy a vízhatlan köpönyegje lett volna haragjának legelső áldozata: úgy belevéri az árokba, hogy két inas három napig kefélheti, míg kiveszik a sarat belőle.

Hanem hát most nem ért rá a ruhadarabon kitölteni a mérget. Az egyensúlyt kellett keresnie.

Patakhöz ért. A város alatt folyik épen. Kis bürü vezet át rajta s azután a kertek alá ér. Jól ismeri ott a járást, kár volna az országuton tovább botorkálni.

Letért. Belép a bürü deszkájára s önkénytelen fölnezt az égre. A holdon akadt meg a pillantása. A boldogtalan olyan bizonytalan lépkedett az égen, hajladozott jobbra balra, akárcsak fölöntött volna a garadra. S egyszer — igen egyszer csak nagyot ingott. loccs!

Szegény Kende Adorján későn vette észre, hogy nem a hold fordult bele a patakba, hanem az ő érdemes uri személye nyugosztalja fáradt tagjait a habokban.

Elkáromkodta magát s nyomban olyany-

társulat, mely az ilyen vádat elviselhetné. A szabaddóműveseknek nagy érdeke, hogy ettől az ódiuntól megtisztítsanak.

Hányat ütött az óra? *

— A német félhivatalos a helyzetről. —

Mintha az utóbbi napokban a magyar parlament folyosóin ismét a latin nyelv lett volna társalgási nyelvvül bevezetve! Quota hora est? Kérdezik egymástól elmésen a törvényhozók. A különböző pártállások szerint más és más képen hangzott rá a felelet, többek közt így: Ultima hora Bánffyana. Ezek azok, a kik azt hitték, hogy utolsót ütött a Bánffy órája. Ennyire azonban még nincs a dolog. Hiszen most sem tudjuk még, hogy hányat ütött a kvótának. A kvóta híreket mint egy árfolyam jegyzéket lehet olvasni a lapokban: $33\frac{4}{10}$, $34\frac{2}{10}$, $34\frac{4}{10}$, ennyit már hajlandó Bánffy elfogadni, de Badeni úgy látszik-nemadja 36-on alul. A liberális pártban arra számítanak, hogy mindketten engednek, s 35 perczentben meg egyeznek. Ideát még az az élénk vágy nyilvánul, hogy legalább a forma kedvéért alul maradjanak a 35% -on, tehát hogy a $34\frac{8}{10}$ -et, sőt $34\frac{9}{10}$ -et is megengedjék, a folyó hét már meg fogja hozni a döntést.

E hét megérdemli, hogy kvóta hét-nek nevezessék. Nemcsupán a jövőbeli kvóta magasságáról folyik mindenütt a beszéd a legélénkebben, hanem az ezzel kapcsolatos kiegyezési ügyekről is. Most már sikerült Apponyi grófnak és párthiveinek, a kik a passivitásból végre felocsudtak, a kvóta kérdést mindjárt első fogásra új államjogi oldalról megragadni, s ezáltal egy régóta érzett szükségletüket kielégíteni. Ez az államjogi dolog a királynak azon megingathatlan privilégiumára vonatkozik, hogy abban az esetben, ha a két kormány és törvényhozás megegyezésre nem juthat, döntő szavával ő állapítja meg a kvótát. Ha már most Apponyi jó előre arra az álláspontra helyezkedett, hogy a korona e nemű döntése olyan állami aktust képez, mely miniszteri ellenjegyzésre szorul, melyért tehát a kormány lesz felelőssé, úgy most még tovább

* Ámbár a cikkben foglaltakkal nem ideifikáljuk magunkat, mindazonáltal, mint a kvóta ügy jelenben állására nézve jellemző adalékot érdekesnek tarjuk azt aktualitásánál és ügyes okoskodásánál fogva is közreadni.

nyira kijózanodott, akárcsak két hónapja csöpp bort se látott volna. Bőrig ázva ugrott föl s dühös szökéssel termett a parton. Azután elkezdett futni:

Nem tellett bele pár percz haza ért.

Dideregve dobta le lucskos ruháit s bele kuporodott az ágyba.

Másnap nem ment el a hivatalba. Beteget jelentett.

Az árvaszéki jegyző föl nem tudta fogni, mi lehetett barátját. A hivatalos órák után nyomban hozzá nyargalt.

Az udvaron föltűnt neki, hogy Adorján inasa ruhát szárogat. Megismerte a vízhatlan köpönyeget. Irgalmatlan latyakos volt még most is s mellette a nadrág, a híres csizmák... szájalom volt rájuk nézni.

— Az ég szerelméért. Adorján, mi baj? — rontott rá a betegre — mi történt?

Adorján kidugta a fejét a dunna alól s először ijedten nézett a látogatóra, hanem azután sietett a felelettel:

— Semmi, de épen semmi, kedves barátom — szólt haraggal — csak az a kutya német csapott be azzal a ruhával. Bőrig áztam vele tegnap az esőben. Annak a koldusa vagyok most is. Hanem szerencsére garast se fizettem még érte. És hitemre mondom, nem is lát tőlem pénzt, a gazember, ha ítélet napig vár is. Akkor majd bepörölhet az Uristennél.

megy egy lépéssel és egy régi magyar törvényre hivatkozva, a melynek értelmében pá-tensekkel és leiratokkal (rescriptum) uralkodni nem szabad, azt a tételt állítja fel, hogy a király döntésének, mely Magyarországot illeti, törvény javaslat alakjába kell öltözködni és úgy a Ház elé terjesztene, a mi más szavakkal ennyit is jelent: Ha majd ez a sokat szenvedett kvóta ügy minden forumon végig ment és a legntolsó által eldöntetett, akkor mi azt visszaviszszük ismét az első ítélőszék elé és megint előről kezdjük a dolgot.

Ez az államjogi theoria azonban szerencsére (legalább a jelek szerint) csak szürke theoria marad és ezzel elkerültetik az a végtelen circulus vitiosus, mely belőle származnék. Füstbe ment már az a kilátás is, hogy Ő Felsége Magyarország leghivatottabb államférfiaival (talán még a jelenlegi kormány életében) egy szaktanácskozást tart, valamint hogy belátták már a politikusok azt is, hogy az az ingatag remény, mely szerint a felemelt kvótáért a bőséges gazdasági kárpótláson felül még államjogi rekondenzációt is kapnának cserébe, merő ábránd, és illúzió. Most még csak a szabadelvű párt magatartása jöhet szóba a körülbelül 35 perczentes kvótával szemben. E pontban, vagy zárt tömegben követi Bánffy, vagy nem, és akkor formális pártszakadásra kerül a dolog. Már most milyen mérvű lesz ez a szecsesszio és ki lesz a vezér?

A liberális párt egy része, főleg azon része, mely Bánffyval elégedetlen, már néhány hónap óta tüntetőleg a párt szellemi fejének és vezérének tekinti nemcsak, hanem a miniszterelnökségben is Bánffy kijelölt utódjául ünnepli az ő utódát a képviselőház elnöki székén. És Szilágyi nem egészen sebezhetetlen ezen hódolatoktól. Igazi harmónia sohasem volt közöttük. Ha most meg volna akkor elkerülhető lett volna az agyalázatos skandalum is, mely alélekelő és magasztos pozsonyi ünnepek emlékét megzavarta.

És vannak »politikuskok«, a kik nem tudják nyugodtan álomra hajtani fejüket ha egy olyan állami ténykedést, melynél Ő Felsége áll az előtérben, elszalasztanak államjogi gravamenek felhajszolása nélkül. Nem ritkán megtörténik, hogy ezeknek egy-egy Bánffy-féle lapsus lingua e is kapóra jön, mint pl. a napokban a klubbeli tarokk-parthi.

Az ellenzék, mely már régóta bizonyos irigységgel nézi az osztrák parlament legújabb fajta munkálkodását — csak úgy kéjelgett — azokon az édes visszaemlékezéseken, mikor napról-napra a legszebb botrányok voltak rendezhetők a képviselő házban, míg a kormány-párti oldalon jégfagyos volt a hangulat.

Kevés embert mulattatott a vitás kérdés, vajjon Szilágyi uram csak mint »kibic« vagy pedig mint állami hivatalos személy szerepelt-e Bánffy tarokk pártjánál.

Minden esetre korai volna azonban ebből azt a következtetést vonni, hogy a »Bánffygárdájá«-ba sorozott legények száma, kik adott alkalommal szívesen átmennének a Tiszaszilágyt táborba ezáltal nagyon emelkedett volna.

A liberális pártnak azon része, melynek bizonyos körülmények közt kedve volna a párt-ütés zászlaját kibontani, ma is kénytelenek úgy nyilatkozni, hogy azzal a sötétbe való ugrást reszkiroznának, már pedig a Szapáry-frakció sorsa, mely az egyházpolitikai válság alkalmával előttünk ezt az ugrást megtette, az efféle merész kalandoktól bizonyára visszariasztja azokat, a kik nem tartoznak a tulságosan lelkesedők közé.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 22.

A Ház mai ülésén főérdeklődés tárgyát képezte Visontai interpellációja a Nopcsa ügyben, mely miatt a Ház karzata is zsufolásig megtelt különösen hölgyközönséggel, akik óh! csudák csudája, még az esküdtzéki törvényjavaslatok másfél órai tárgyalását is végig hallgatták, mert az érdekes interpelláció az ülés végén következett.

A képviselőház mai ülése délelőtt fél 11 órakor kezdődött.

Elnök: Láng Lajos.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gr., Molnár Antal és Lázár Árpád.

A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Erdélyi Sándor, Lukács László.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatik és hitelesítettik.

Elnök: Bemutatja Lehoczky Antal a szucsányi kerületben megválasztott képviselő megbízó levelét. Bemutatja a főrendiház elnökének átiratát, hogy a temes-bégyavölgyi társulat pénzügyeinek rendezéséről szóló törvényjavaslat elfogadtatott. Jelenti, hogy az apatini öblözetnek ármentesítő társulattá történt átalakításához a főrendiház hozzájárult.

Bemutatja továbbá Vas megye kérvényét a kvóta-emelés ellen s Szilágy megye tisztviselőinek, a sátoralja-ujhelyi és nyitrai bíróságok személyzetének kérvényét, hogy a millenniumi év nyugdíjukba háromszorososan számítsák be. Következik a napirend:

az esküdtbíróóságokról

szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Gyóry Elek: Ha a törvényjavaslat megmarad a jelen formájában, meg van támadva az alkotmány és a sajtószabadság. Kifogásolja, hogy a miniszternek akkor van joga életbe léptetni a javaslatot, amikor ő jónak látja. Mi, akik az ipari szabadelvűséget nemcsak czégernek használjuk, mi igenis a politikai szabadság biztosítékának tekintjük az esküdtzéki intézményt (Ugy van, úgy van baloldalon) és leborolunk az előtt. De kik álltak ellene ez intézmény behozatalának? Az a párt, amely magát szabadelvűnek mondja. (Ugy van baloldalon.) Mikor aztán a kormány előterjesztette a javaslatot, rögtön előálltak a kiválogatás elvével. Ezt nem tekint másnak, mint a politikai hatalom önkényének. Ebben a javaslatban nem nyilvánul más, mint ami a szabadelvű név és az azt viselő párt tettei között van. Az esküdtzéki intézménynek olyan népszerűnek kell lenni, amitől távol áll minden politika. Kérdi, lehet-e ott objektivitásról szó, ahol a kiválasztó bizottság maga állapítja meg az esküdt bírák kvalifikációját? Az esküdtzésekben nem független bírák fognak itélkezni, hanem szemcszedett bírák. (Helyeslés balról.) Bármit fogadtunk még eddig el itt a törvényhozásban, az mindig a nemzet ellen volt. Ott van például a vasutak államosítása; de ott vannak az anyakönyvvezetők, azokból nem sorra kormány-párti kortest csináltak?

Fejtelegeti, hogy ő a kisorsolásnak híve, még pedig akkor kell kisorsolni az esküdtteket, amikor az arra a negyedre szóló tárgyak, már ki vannak tűzve. Lehet, hogy más országokban helyes a kiválasztás, de nekünk nem lehet más országok után indulnunk. Arról beszél, hogy nálunk az egyik kormány mindig a másik után indul s épen azért a sajtót nem szabad kiszolgáltatni a hatalom önkényének. Ő még reméli, hogy be fog következni az az idő, amikor a miniszterek nem fognak olyan könnyedén beszélni, mert most, mikor a miniszter kereken kijelenti egyes módosításokra, hogy az pedig nem fog elfogadtatni. Csatlakozik Holló Lajos határozati javaslatához. (Helyeslés balról.)

Elnök: Több szónok nem lévén feljegyezve, a vitát bezárja.

Erdély Sándor: A felszólalt ellenzéki férfiak mindent ráfognak erre a javaslatra. Első sorban Polónyi felszólalásával foglalkozik. Polónyi

képviselő ur kifogásolta, hogy nincs a törvényjavaslatban precizírozva, hogy melyek a nyereségvágyból elkövetett bűnesetek. Engedelmet kérek — ezt még az alaprajstromokat elkészítő bíró is tudja. Azt mondják, hogy a javaslat mért reakzionárius, mert a köztisztviselőket nem zárja ki az esküdtek sorából. Maga se rajong ezért, mert a tisztviselők más irányban vannak elfoglalva; de a mai viszonyok között lehetetlen másként intézkedni. Arról beszél, hogy miért intézkedett úgy, hogy csak azok lehetnek esküdtek, akik a magyar nyelvet szóban és írásban bírják. Ezután azt mondja, hogy a köztisztviselők inkább csak az olyan törvényszékek területén vétetnek igénybe, ahol politikai és sajtószövegségeket nem tárgyalnak. Visontai képviselő ur azt állította, hogy a miniszteriumban van egy *„kabinet mód”*, ahol a lapokat elolvassák és az azokban előforduló bűncselekményeket elküldik az ügyészség nyakára. Kijelenti, hogy a lapokat csak az ügyészségnél ellenőrzik s a Visontai által említett 22 eset közül csak 7 esetben rendelte el az üldözést, ezekben is csak az ügyészség indítványára. A javaslatot egészében fenntartja s kéri annak elfogadását. (Helyeslés jobbfelől.)

Okolicsányi ur azt mondta, hogy a közgazgatás s a bíróság emberei nem megbízhatók. Akkor ne beszéljünk mi haladásról (Közbevitások: Ne is beszéljünk.) ne beszéljünk jogállamról (Nagy zaj balról) akkor ne beszéljünk rendről. Ő egészen másként itéli meg Magyarország polgárságát. Kéri Holló javaslatának elvetését s az eredeti javaslat elfogadását. (Eljenzés jobbról, ellentmondások balról.)

Elnök: Következik a szavazás. Felteszi a kérdést: Elfogadja-e Ház Holló határozati javaslatát?

A Ház a javaslatot nem fogadja el.

Elnök: következik a szavazás a törvényjavaslat fölött.

A Ház a javaslatot *elfogadja*.

Elnök az ülést öt percze felfüggeszti.

Szűnet után:

Következik a törvényjavaslat részletes tárgyalása.

A 4-ik szakaszról felszólal

Schreiber Frigyes: azt a módosítást ajánlja, hogy az lehessen esküdt, aki *„írni olvasni tud és az állam nyelvét érti.”*

Sághi Gyula: Határozottan ellene van Schreiber Frigyes módosításának. Ő maga lényegtelen stílistát ajánl.

Polónyi Géza: Ellenzi Schreiber javaslatát, mert szükségesnek tartja, hogy az esküdt magyarul írni és olvasni tudjon.

Arról beszél azután, hogy a nőket miért zárják ki az esküdtek közül. Az egyetemet végzett nők nagyon jól betöltenék az esküdti tiszteket. (Altalános derűtség.)

Molnár János: a második ponthoz stílistát módosítást ajánl.

Elnök: A hétfői ülés napirendjére Ábrányi Cornél menetelmi jogainak felfüggesztése is ki lesz tűzve.

Visontai Soma: Az opera és nemzeti színház a nemzet és a király áldozatkészségéből tartatnak fenn. A költségvetés tárgyalásainál mindig bírálat tárgyát képezi az intendás eljárása. Az intendánsi működésnek erkölcsi oldalával még nem volt alkalma foglalkozni a Háznak. Eddig csak azt tudtuk, hogy az intendáns ur megtiltotta a művésznők férjeinek és hozzátartozóiknak, hogy őket az öltözőkbe kísérik. Megdöbbentő most az, hogy a lapokban közlemények jelennek meg az intendás ellen, amelyek a két budget vezetőinek erkölcsi tisztaságát érintik. Tudja, hogy ezekkel a körülményekkel is a Házban foglalkozni nem lehet, de van ezeknek egy része, amely az intendáns hivatali kötelességével összefügg; ezekről akar itt beszélni, mert a szálló ige is azt mondja: *„il fant penet por la.”* Mindenkit meglepett az a rohamosság, amely Müller Katicza asszonyt elbocsátották. Ő levelet tett közzé a lapokban, amely azt mondja, hogy azért bocsátották el, mert az intendás egyik cselekedetét erősen megbírált. Tekintetbe véve azt, hogy a sajtó komolyabb része is komolyan tárgyalta az elbocsátónak ezt az okát. Azt mondja Müller Katicza *„nem vén vagyok én, hanem becsületes.”*

Zichy Jenő: Inkompatibilis! (Derűtség.)

Visontai Soma: Ismerteti ezután a levél tartalmát, hogy Nopcsa bérkocsikban maga vezette a ballett tagjait a kaszinóba. (Derűtség.) Ez egy pillanatra derűtséget keltett, de arról van szó, hogy az intendáns — aki felelősséggel tartozik tetteiért — nem cselekedett helyesen. Mi nem vagyunk hajlandók arra, hogy egy kiváltságos osztály számára ballettet, vagy művésznöket tartunk. (Ugy van, balról.) Itt vizsgálatra van szükség és megtorlásra, egyik vagy másik irányban. Az utóbbi napokban egyéb hírek is napvilágot láttak. Ha igaz az, hogy az intendáns hivatalos állását arra használta fel, hogy magán czélokra élégtessen ki; ez a legsúlyosabb bírálat alá esik. Azért felhívja a belügyminiszter figyelmét a sajtó közleményeire. Interpellációja a következő:

Van-e tudomása-e a t. belügyminiszteriumnak a Nopcsa esetről s ha van:
Szándékozik-e megindítani a vizsgálatot.

A katolikus autonómia.

— Az autonómiai congressus tagjai 27 év előtt. —

Abból az alkalomból, hogy Budapesten már valószínűleg néhány hónap mulva egybe hívja a hercegprimás a kath autonómiai kongressust, melyre a király legutóbbi kézírata hatalmazza fel, érdekesnek tartjuk közölni az ezelőtt 27 évvel 1870-ben összeült autonómiai kongresszus tagjainak névsorát. A névsorban ott látjuk Dr. Schlauch Lőrincz nevét is, ki mint Csanádmegye küldötte, e kongressuson tünt fel legelőször mint nagy szónok. — A váradi I. sz. egyházmegyét Neumann József gyulai plébános, Báró Döry József és Gr. Wenckheim László a g. sz. egyházmegyét pedig Román József, Vulkán József képviselték, kik közül ma már csak Br. Döry és Vulkán József vannak életben.

Mint az alábbi névsorból kitűnik, a kongressuson részt vettek az akkori közélet legkiválóbb kath. férfiai mint gr. Apponyi Albert, gr. Zichy Nándor, Majláth György, Gr. Szapáry Géza stb. stb.

Az 1870-iki autonómiai kongresszus tagjai.

I. A káptalanok küldöttei: Az esztergomi érseki tartomány Schopper György esztergomi kanonok. Az egeri é. tartomány Lévay Sándor egeri nagyprépost. A kalocsai é. tartomány Kubinszky Mihály kalocsai kanonok. A gyulafehérvári érseki tartomány nem választott.

II. A tanító szerzetes rendek küldöttei: A premontréi rendé Simon Vincze esztergomi prépost. A ciszterci rendé Bula Theophil zirci perjel. A sz. Benedek rendé Sárkány Miklós bakonybéli apát. A kegyes-rendé Somhegyi Ferencz tartományi főnök. A minoritáké Pongrácz Gerard tartományi főnök.

III. A világi papságnak és a többi szerzetesrendnek küldöttei: Az esztergomi érseki megye részéről: Hatala Péter egyetemi tanár, Samassa József eszt. kanonok s miniszteri osztálytanácsos, Kubriczky Endre alesperes, taksonyi plébános. A *veszprémi* m. részéről: Ploszszér Ferencz alesperes, nagyannai plébános, Devics József taranyi plébános. A *győri* m. részéről: Fábrián István győri kanonok, Predl István oroszvári plébános.* A *nyitrai* m. részéről: Vagyon István kanonok.* A *besztercebányai* m. részéről: Chrasztek Mihály alesperes, szent-kereszt-i plébános. A *pécsi* m. részéről: Pollák János kanonok. A *szombathelyi* m. részéről: Stegmüller Károly nagyölbői plébános. A *váci* m. részéről: Balla József kanonok. A *fehértvári* m. részéről: Pados János alesperes, zsámbéki plébános. A *munkácsi* g. sz. m. részéről: Hadzsega Vazul nagyprépost, Pászthéyi János főesp., huszti pléb. A *kalocsai* érseki m. részéről: Bende Imre apát, ujvidéki plébános, Bende József apát, óbecsei plébános. A *naggyvárad* I. sz. m. részéről: Neumann József apát, lai plébános. A *csanádi* m. részéről: Schlauch Lőrincz alesperes, gyarmathi plébános, Vuchetich István zágrábi kanonok.* Az *erdélyi* m. részéről: Vesely Károly főesperes, marosvásárhelyi plébános. Az *egeri* érseki megye ré-

szeről: Babics János verpeléti plébános, Eperjesy Ferencz alesp., polgári plébános. A *rozsnyói* m. részéről: Szekeres János kanonok. A *szepesi* m. részéről: Lipthay Ferencz kanonok.* A *szathmári* m. részéről: Smoczer Ignác főesperes. A *kassai* m. részéről: Laesny Vincze alesperes, hernádkéresi plébános. A *gyulafehérvári* g. sz. érseki megye nem választott. A *szamosújváry* és lugosi g. sz. m. nem választott. A *naggyvárad* g. sz. m. részéről: Papfi Justin papnöveldei aligazg.

IV. A világi kath. kegyurak küldöttei: Gr. Károlyi György, Gr. Győry László, B. Rudics József, Gr. Zichy Ferencz.

V. Világi képviselők: 1. Az esztergomi érseki megyében: Mészáros Károly primási ügyvéd. — Ribáry Ferencz budai főgymn. tanár. — Gróf Károlyi István. — Tavaszgy Endre ügyvéd Pesten. — Id. Gróf Zichy József. — Horváth Miklós honthi I. alispán. — Samassa János Aranyos-Maróthon. — Jaross Károly kolthai közbirtokos. — Gróf Eszterházy István. — Bartal János karesai közbirtokos. — Grmanecz Károly nyitrai megyei tanfelügyelő. — Majláth György a semmisítőszék elnöke. — Sebessy József ügyvéd Szakoleczán. — Luksich Bódog országgyűlési képviselő. — Barta Béla k. táblai ülnök. — Gróf Apponyi György. — 2. Az eperjesi g. sz. megyében: Ruby Antal osztálytanácsos. — Farkas György ügyvéd Pesten. — Dobránszky Alajos udv. tanácsos. — 3. A *veszprémi* megyében: Késmárky József orsz. képv. — Pap János felső-iskolai közbirtokos. — Királyi Pál orsz. képv. — Inkey Zsigmond bogáthi közbirtokos. — Gróf Zichy Nep. János. — Hertelendy Kálmán orsz. képv. — Gróf Somsich Imre. — 4. A *besztercebányai* megyében: Majovszky Vilmos alispán. — Brogyányi Vincze orsz. képv. — Kaldrovich András orsz. képv. — 5. A *nyitrai* megyében: Rudnay István orsz. képv. — Kubicza Pál trencsényi főispán. — Trajesik Alajos zsolnai polgármester. — Udranszky Péter ügyvéd Budathinon. — 6. A *pécsi* megyében: Áldor Imre. — Perczel Miklós baranyai főispán. — Szemelics Ferencz főszolgabíró Dardon. — Gróf Pejachevich László. — Báró Jeszenszky Sándor. — Bartal György udv. tanácsos. — 7. A *szombathelyi* megyében: Gróf Erdődy Sándor. — Gróf Sigray Fülöp. — Gróf Szapáry Gejza. — Horváth László. — Ernuszt Kelemen orsz. képv. — 8. A *váci* megyében: Majer Károly nóténcsi közbirtokos. — Bossányi László. — Horváth Döme miniszter tanácsos. — Horánszky Nándor ügyvéd Szolnokon. — Mihalovics Albert ügyvéd Félégyházan. — Szilágyi Virgil orsz. képv. — 9. A *munkácsi* megyében: Nehrebeczky Sándor orsz. képv. — Farkas Sándor hajdudoroghi közbirtokos. — Nehrebeczky György ügyvéd Ungváron. — Pászthéyi János k. táblai ülnök. — Popovics Jenő marososi alispán. — Hrabár Manó orsz. képv. — 10. A *győri* megyében: Huszár Ferencz alországbíró. — Gyapay Dénes. — Gróf Zichy Ferraris Bódog. — Gróf Zichy Henrik. — Gróf Niczky Lajos. — Tóth Bálint. — 11. A *székesfehérvári* megyében: Gróf Zichy Nándor. — Gróf Cziráky János. — Gróf Zichy Jenő. — 12. A *kalocsai* érseki megyében: Aszt Nándor k. táblai ülnök. — Szécsényi József bácsmegyei főügyész. — Szluha Antal birtokos. — Ifj. Vojnics Lukács birtokos. — Majoross István orsz. képv. — Dregán Péter esküdt bíró. — Moravesek György nyug. törvénysz. elnök. — Reichl Péter apathini polgár. — 13. A *naggyvárad* I. sz. megyében: B. Döry József. — B. Wenckheim László. — 14. A *csanádi* megyében: Schwikker Henrik budai tanítóképezde igazgató. — Pászthéyi Vilmos orsz. képv. — Mály István ügyvéd Temesvár. — Gróf Bissingen-Nippenburg Nándor. — Dezső Ádám birtokos. — Érkövy Adolf orsz. képv. — Kállay Ödön orsz. képv. — Huszár Imre orsz. képv. — Osztrovszky József. — 15. Az *erdélyi* megyében: Mikó Mihály marosföldi főkirálybíró. — Hilibi Gál János hétszemélylőnök. — Ugron Lázor orsz. képv. — Gajzágó Salamon orsz. képv. — Báró Jósika Lajos. — 16. Az *egeri* érseki megyében: Répászky Alajos ügyvéd Miskolczon. — Somogyi László közbirtokos. — Majzik Viktor főbíró. — Gróf Szapáry Gyula. — Jeszenszky Sándor birtokos. — Sipos Orbán orsz. képv. — B. Vécsey József szabolcsi főispán. — 17. A *rozsnyói* megyében: Kubinyi Rudolf cs. kamarás. — Gróf Forgách Antal. — Gróf Keglevich Béla. — 18. A *szepesi* megyében: Lányi Mihály közbirtokos. — Szepesházy Constantin polgár Belén. — Madoesányi Pál orsz. képv. — Lonkay Antal a *Magyar Állam* szerkesztője. — 19. A *szathmári* megyében: Luby Zsigmond tanfelügyelő. —

Abonyi István nyug. helyt. tan. — Semsey Albert orsz. képvis. — Báró Sennyey Pál. — Báró Barkóczy Mihály. — Fuhrman Andor eperjesi polgármester. — Fábry István k. táblai ülnök. — 20. A nagyvárad g. sz. megyében: Roman József ügyvéd. — Vulcan József szerkesztő. — 21. A pannonhalmi főapátságban: Balogh Sándor ügyvéd. — A gyulafehérvári g. sz. érseki megyében, egy a lugosi és szamosújvári g. sz. megyékben nem történtek választások.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 23. Réti Népkör majálisa.
Május 23. A kereskedő ifjak majálisa a Püspök-fürdőben.
Május 24. Mezőgazdák gyűlése a vármegyeház kistermében.
Május 26. A biharmegyei gazdasági egyesület rendkívüli közgyűlése d. u. 3 órákor.
Május 26. Biharmegyei rendkívüli közgyűlése d. e. órákor.
Május 28. Szóbeli tanképesítő vizsgálatok a r. k. tanítóképző intézetben.
Május 29. Diákok majálisa a Félix-fürdőben.
Május 30. A »Hunyadi« gőzmalom évi közgyűlése.
Junius 1. 2. 3. Érettségi vizsgálatok a főgymnáziumban.
Junius 3. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órákor.
Junius 4. 5. Érettségi vizsgálatok a főreáliskolában.
Junius 7. A kath. kör majálisa a Püspök-fürdőben.
Junius 19. A nagyvárad-belényes-vaskóhi vasút évi közgyűlése a vármegyeház kistermében.

Keresztjárom hét.

Régi szép szokása a kath. egyháznak, hogy a most következő három napot imádságba merülve tölti, könyörögve járnak a hívők egyik templomból a másikba s kéri a Mindenhatót, hogy áldását adja rájuk.

A »keresztjáró« nevet onnan nyerték e napok, hogy falu helyen több templom nem lévén, rendszeren a határban álló valamely keresztelvény körmenettel a jámbor hívek. Ezen ájtatosság eredete az ötödik századba nyúlik vissza. 469-ben Szent Ulammert, viennei püspök tartotta először. Franciaországot nagy földrengések, villámcsapások, ragadozó vadállatok és más elemi csapások pusztították, melyek elhárítására s az Ur kiengesztelésére 3 napi böjtöt és közajtatosságot rendelt a szent püspök, mire megszűnt a baj. A példát másutt is követni kezdték s az lassankint az egész keresztény világon elterjedt.

Nagyváradon a három napi ájtatosság a következő sorrendben fog megtartatni:

Hétfőn d. e. 8 órákor a székesegyházban esendes mise, lesz, mely után a körmenet Zajnay János vezetésével a várad-olaszi-plébánia templomba indul, hol nagy mise és prédikáció lesz, mit Halász Gyula fog tartani.

Kedden ugyanazon időben a várad-olaszi-plébáni templomban kezdődik az ájtatosság, melyen Radnay Farkas kanonok celebrál, a körmenet azután a prémontreiek templomába megy; itt énekes mise és szent-beszéd, melyet Pákh Emil káplán tart.

Szerdán a Szent-László templomból indul a processio a kapuczinusokhoz, hol a szent beszédet Pater Lambert tartja. A körmenetet Palotay kanonok vezeti.

Rossz idő esetén első nap a barátoknál, második nap a prémontreieknél, harmadik nap a kapuczinusoknál tartják az egész ájtatosságot.

* **Dementi hír.** A fővárosi ujságok tegnapi számában az a hír fordul elő, hogy Schlauch Lőrincz bibornok-püspökünk mult csütörtökön hosszabb ideig tartó látogatást tett összes udvari papjai kíséretében, — akik itthon nevetve olvasták, hogy ők egy és ugyanazon időben Nagyváradon és Budapesten voltak —

Mikszáth Kálmán országos képviselőnél, mint a Budapesti Ujságírók Egyesületének elnökénél. Eltekintve attól, hogy a bibornok kíséretében mult vasárnap óta, mikor titkárja is haza jött, csak egy udvari papja van: a fenti hírből annyi igaz, hogy a bibornok kártyát hagyott Mikszáth Kálmánál, aki tisztelgett a bibornok budapesti lakásán.

* **Előadás a Szent-Vincentz intézetben.** A Nogáll-utcai Szent Vincze-intézetben tegnap délután kedves családi ünnepély folyt le, a hosszas és sokáig veszedelmes betegségéből immár csaknem teljesen felgyógyult közszerepben álló főnöknő, Wiesinger Cassilde nevenapja alkalmából. Két óratájt az intézetben lévő fiúk köszöntötték fel apraja-nagyja egymásután. A nagyobbacska fiúk egy kis szindarab-félt is eljátszottak: »A lángész« címmel. Három óratájt a lányok rendeztek nagy előadást több rendbeli köszöntővel magyar és német nyelven, allegorikus élőképekkel, melyek valóban igen sikerültek voltak, s melyekért annál nagyobb elismerés jár, mert kizárólag maguk a lányok, t. i. tanító-növendékek rendezték. »A hit, remény, szeretet, majd más négy erény allegorikus ábrázolása gyönyörködtette a szemet. A négy erény: alázat, tisztaság, engedelmség, szeretet beszédet is intézett a Szeplőtlen Szűzhez, ki választott is nekik. Ez az élőkép igen gazdag volt és pompásan csoportosítva.

Az élőképeknek persze eddig még ismeretlen tulajdonságuk volt, hogy az alakok beszéltek is és bár helyükből ki nem mozdultak, mégse illett rájuk az élőképeknek vicces meghatározása, mely szerint: élőképnek az olyan képet nevezzük, melyen az alakok oly mozdatlanul állanak, mintha már meg is lennének halva.

Az előadás zenei része is meglehetősen sikerült. Kiemeljük a »Hableányok« énekét az Oberon operából, a Kirchner »Májusi dal«-át, »Reiser Scherzo«-ját

A főnöknő a fiuktól egy keresztet kapott, román stílusban, a leányoktól kézi munkát, himzéseket, két diszkótésű himzettáblájú emlékkönyvet.

A főnöknő különben most rendszeren a Püspök-Fürdőben üdül, s csak ez ünnepélyre tért vissza kedves otthonába, hol a gyermeki szeretet ily szép megnyilatkozásának örvendhetett.

* **Ferencz Ferdinánd főherczeg.** mint Bécsből táviratozzák, az eddigi megállapodások szerint 17-én vagy 18-án Angolországba utazik, hogy a király képviselőjében jelen legyen az angol királynő hatvanéves uralkodási jubileuma alkalmából rendezendő ünnepeken.

* **Az új polgármester köszönő levelei.** Dr. Bulyovszky József az új polgármester, hogy nemcsak Nagyváradon hanem az ország nagy részén mily közszeretettel és tiszteletben áll kitűnik megválasztatása alkalmából a hozzá a szélsőzsa minden irányából érkezett tömeges gratulációkból; a melyeket bár részletesen nem közöltünk, de felette nagy számuk miatt nem is közölhetjük volna azokat. Tegnapi tette postára a mintegy 180—190 távirat és levélre vonatkozó köszönő leveleket polgármesterünk.

* **Vilmos főherczeg tüzezlaktanya Nagyváradon.** A nagyvárad helyőrség parancsnoksága tegnap egy átiratában az iránt kereste meg Nagyvárad város tanácsát, hogy terjessze a városi közgyűlés elé azon kérelmét, hogy az épülő félben levő új tüzezségi laktanyának a város adja a »Vilmos főherczeg tüzezlaktanya« elnevezését. Vilmos főher-

czeg, ki tudvalevőleg ezelőtt 3 évvel a Bécs melletti Badenben lováról leesve szörnyet halt a tüzezség főfelügyelője volt s mint ilyen nagy érdemeket szerzett a tüzezség fejlesztése körül. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az új ezredesnek az első átirata a városhoz s hogy ez az átirat német nyelven van írva.

* **Áthelyezés.** A magyar kir. igazságügy-miniszter ifj. Kocsán János nagyvárad kir. törvényszéki aljegyzőt saját kérelmére a belényesi kir. járásbíróshoz helyezte át. A nevezett állomás helyét julius elsején köteles elfoglalni.

* **Róm kath. templom Ér-Mihályfalván.** Ér-Mihályfalván a róm. kath. vallásuk között egy építendő kath. templom ügyében mozgalom indult meg. Kívánatos is volna már, hogy valahára egy róm. kath. templom épülne, mert a hívőknek kik szép számban vannak Ér-Mihályfalván Istentiszteletre nincs hová járjanak. Ez ügyben nagyvárad bibornok püspökhöz küldött fog bejönni a napokban Nagyváradra.

* **A piaczi élelmiszerek javítása.** Említettük nem régiben, hogy Dr. Hoványi Ferencz városi főorvos mily nagy mennyiségű hamis tejet kobozott el a nagyvárad piaczon. Most egy életrevaló indítványt vettünk, mely hivatva lenne, meggátolni azt, hogy a piaczra kerülő élelmi czikkeket ezentel is hamisítsák s egészségtelen élelmiszereket bocsássanak áruba. Hogy ezen egészséget veszélyeztető sáfárkodás kiirtassék: szigorú, pontos, erélyes szakértői vizsgálatokra van szükségük. Igaz ugyan, hogy ha a rendőrség tudomására jut közegészségünket veszélyeztető cselekményeknek, a vegyészkedő kofákat szigorral bünteti, de ez nem elégséges, kell, hogy a piaczi áruk állandóan vizsgáltsanak, ne csak időközönként, erre pedig a jelen viszonyok között gondolni sem lehet, ugyanis kerületi orvosaink, — szegényeik gyógykezelésével, rendőr-orvosi vizsgálataikkal olyannyira el vannak foglalva, hogy az árucikknek rendszeres vizsgálatára phisikai idejük nem lehet. Miután pedig az élelmiszerek forgalomba hozataluk alkalmával kivétel nélkül mindig vizsgálándók volnának, véleményeink szerint ezt egy lehetne elérni, ha a vizsgálattal egy szakértő, ambíciós orvos bizatnék meg, ennek azonban más teendője nem volna. Kétségtelen, hogy nagy fáradsággal és elfoglaltatással járna, de az is bizonyos, hogy áldásos feladatot teljesítene, mert a közönség látva a sikereket, kétségtelenül elismeréssel, bizalommal viseltetnék iránta. Azt hisszük, hogy ha ezen sorok nem jutnának a pusztában elhangzott szó sorsára, piaczunkon előnyös változás lenne érezhető; az élelmi czikkek tiszta, élvezhető állapotban jutnának gazdasszonyaink kezeltés alá, a kiadott pénzt nem kellene sajnálnunk, kárvallottak kevesebben volnának, szóval elégedettebbek lennének mindnyájan.

* **Biharmegyei márvány Afrikában.** Említettük ezelőtt pár héttel, hogy egy kairói építkezési iroda megkereste Biharvármegyét, hogy van-e területén elegendő márvány, hogy abból a kairói építkezések részére szállíttathasson. A megyei márványbánya tulajdonosok a megkeresésre küldtek is Afrikába mintákat, melyre most az az értesítés jött, hogy a színre nézve kitűnő mintákat angol szakértő mérnök vizsgálat alá veszik s ha megfelelnek a kívánalmaknak, úgy tárgyalásokba bocsátkoznak az árra nézve. A bihari márvány a vizsgálatot bizonyára ki fogja állani.

* **Magyarosodunk.** A magyar királyi belügy-miniszter Grünberger Emánuelnek, valamint Jenő nevű kiskoru fia vezetéknévének »Gál«-ra változtatását magengedte — Ugyancsak a belügyminiszterium megengedte kiskoru Rózenberg Mór várad lakos vezetéknévének »Radó«-ra kért átváltoztatását.

* **Mivel kövezzük az utcákat?** Ezt a kérdést veti fel Stern Hermann kávé Nagyvárad városához beadott kérvényében s hosszason kifejti, hogy a város által eddig hasz-

nálában volt utca burkolási fedanyagok a kocka kő, aszfalt és a kombinált műkő voltak, melyek mind igen jól beváltak. Most sokan a városatyák közül az aszfalt mellett foglalnak állást, pedig ennek elfogadása a városra nézve most igen hátrányos volna, mivel a csatornázás előtt állunk, már pedig ez gyakori felszakításával jár a kövezetnek, mely az aszfaltnál nagyon költséges, míg a műkő, jóllehet ép olyan tulajdonságai vannak mint az aszfaltnak, mert kellemes járás esik rajta, sima, könnyen tisztán tartható sőt olcsó is, bármikor könnyen feiszedhető újra használható. Stern tehát arra kéri a várost, hogy olvastassa fel a közgyűlésen a kereskedelmi miniszter azon határozatát, melyben a Nagy-Teleki utcának műkövel való burkolatát helyesnek jelentette ki.

* **Uj pénzügyőri laktanya** [Érmihályfalván. A pénzügyminiszter Érmihályfalván új pénzügyőri laktanyát építtetett, melyet a napokban vett át az állam nevében Papp Miklós nagyváradai pénzügyigazgató.

* **A keleti tanulmányi ut epilógja.** A nagyváradai felső keresk. tanintézet tanártestületének tegnapi ülésén tett jelentést annak vezetője Propper N. János igazgató. Az ut leírását tartalmazó terjedelmes jelentést a tanintézet évi értesítője fogja közölni s bizonyára egyike lesz azon kedves olvasmányoknak, melyeket nemcsak az utazásban részt vettek, de a nagy közönség is szívesen fog olvasni. Az utazás tanulmányi és erkölcsi sikere teljes volt, de nem így az anyagi. Az összes befizetés 16,400 forinta kiadás 20,713 forint volt. Ekéint Propper N. János igazgató 4316 frttot fizetett e vállalatra a sajátjából.

* **Eijegyzés** Pammer Jenő diószegi vinczellér képezdei segédtanár eljegyezte Vada y Málka kisasszonyt, Vaday Ignác diószegi gyógyszerész művelt és kedves leányát.

* **A Fekete-Körözs ármentesítő társulat kölesőne.** A Fekete-Körözs ármentesítő társulat legutóbb tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy a belvizek rendezésének céljaira egy 1.500.000 frtos törlesztéses kölesőnt vesz fel a Magyar Földhitelintézettől. A kölcsön összeg felvételével gr. Tisza Istvánt a társulat elnökét bízták meg.

* **Az utcái loesoló csapok elhelyezése.** Nagyvárad városa tudvalevőleg legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy 100 drb. loesoló csapot szerez be. A városi mérnöki hivatal tegnap terjesztette be a csapok elhelyezésére nézve jelentését, mely szerint a 100 drb. Klell féle loesoló csap a következő utcákon helyeztetnék el:

A fő utcán a vasuti indóháztól a Bémer-térig, illetve a kishídig 48 drb. úgy beosztva, hogy köztük a loesoló-csapok 60 méternyi hordképessége be legyen tartva.

A Szent-László tér-en 12 drb. 120 méternyi távolságban.

Az »Ezredéves emléktér«-en a Lévy-palotától a Száhlender Károly házáig 16 drb.

A Kossuth Lajos utcában 7 drb.

A Zöldfa-utcában 5 drb.

A Kapaczinus-utcában 5 drb.

A Sztarovecky-utcában 4 drb.

Végül a Schlauch-park előtti ujsor-térre 3 drb.

A »Schlauch-parkba« azon 6 loesolócsap helyeztetnék át, amelyek a vasúthoz vezető ut baloldalán vannak. Ezek helyébe pedig a könnyebb kezelés miatt Klell-féle csapok tetetnek át. Az Ujsorra azért kellenek a csapok, hogy tüzvész esetén használhatók legyenek. Az Ezredévi emléktéren 2 tüzecsap helyett loesolócsapok jönnek.

* **Ocska lövonatu kocsik eladása.** Budapesten tudvalevőleg most alakítják át a lövonatot villamossá, minthogy a régi kocsik most használhatatlanná válnak, a budapesti közuti vaspálya társaság megvételre ajánlja fel Nagyvárad városának a tanáchoz intézett tegnapi beadványában, melyben árlejtést hirdet a 116

ocska kocsira. Akinek kedve van 30 éves ócska, rozszant lövonatu kocsikat vásárolni, forduljon Vossits Károly székes fővárosi tanácsoshoz kihez 8 nap alatt kell az ajánlatot benyújtani.

* **A kereskedelmi akademia tisztelgése** az új polgármesternél. Dr. Bulyovszky Jézsef új polgármestert a nagyváradai kereskedelmi felső tanintézet tanártestülete a tegnapi napon tartott értekezletének határozata értelmében jegyzőkönyvileg fogja üdvözölni, ez által is jelét akarva adni annak a hálának, melyre a tanintézet alapításában s fentartásában részes, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága iránt viseltetik; s azon bizalomnak, melylyel e bizottság utján választott vezérében helyez.

* **A Parobek gát kijavitása.** A körözs parti parobek gát annyira megrongálódott, hogy összedüléssel fenyeget. A város felszólította a parti tulajdonosokat, hogy javíttassák ki, azonban azok semmit sem tettek a felszólításra, erre aztán a város 2750 frt költséggel rendbe hozta a gátot, azonban a tulajdonosokat beperli, ha csak a június 16-án tartandó tárgyaláson ki nem egyezkednek.

* **Nagyvásár** Érmihályfalván. Mint levelezőnk értesít, kedden és szerdán, Érmihályfalván vásár lesz. Még pedig hétfőn és kedden a barom, szerdán pedig kirakodó vásár.

* **Letartóztatott segédjegyző.** E hó elején említettük meg, hogy Beszedics István bajkai volt segédjegyzőt, ki sikkasztás büntette miatt két évi fegyházra ítéltetett, az ungvári csendőrség elesipvén toloncz uton kísértette az itteni törvényszék elé, hol II-od foku büntetését meghirdetvén előtte szabadon bocsájtották. E hó 20-án pedig a makói rendőrség tartóztatta le a minden igazolvány nélkül csavargó züllésnek indult segédjegyzőt Makóról ismét toloncz utazással fog haza kerülni.

* **Fa usztatás** Brátkuczán. A földmivelésügyi miniszter megengedte Gr. Battyány József élesdi földbirtokosnak, hogy a Brátka és Damos községek határában fekvő erdőiből termelendő bükkhasábfákat a Brátkucza patakon usztathatta le. Az engedély 20 évre szól. Egy évben csak 7000 köbméter fa usztatható le s a szükséges óvintézkedéseket mindig meg kell tenni.

* **Uj hirdetési táblák** Nagyváradon. Folyó év október havában a hirdetési táblák bérlete lejárván, Nagyvárad új árlejtést fog hirdetni, mely 20 évre fog szólni. Az eddigi hirdetési táblákon kívül 6 drb. hirdetési oszlopot is fel fognak állítani, melyek 4-35 m. magasak és 95 czm. szélesek lesznek. A hirdetési oszlopok helyeit a rendőrség fogja kijelölni. A tanács jövő héten fog foglalkozni ez ügygyel.

* **Elfogott országos körözött.** Még a múlt évi márczius hó 2-án megtartott végtárgyalás alkalmával a királyi törvényszék lopás miatt Szabó Sándor eselédet 6 havi börtönre ítélte s minthogy vádlott felebbezett az ítélet jogerőre emelkedéseig szabadon bocsájtották. A helyben hagyó II-od bírósági ítélet meghirdetésére több ízben hiába idézték nem jelent meg és ismeretlen helyre költözött, úgy hogy már országos köröztetését is elrendelték. Míg végre a nagyszalontai csendőrség tegnap letartóztatta és bekísérte a királyi ügyészséghez.

* **El nem fogadott körorvosi állás.** A biharmegyei Sáránd község dr. Kempf József debreczeni orvost választotta meg körorvossá. Mint értesülünk, Kempf a megválasztás után nyomban le is mondott az állásról, miután számot vetett magával és nem tartotta megfelelőnek a javadalmazást. Orvosi gyakorlatát, ezután is Debreczenben fogja folytatni s az így ismét megüresedett állásra pedig, a napokban meghirdetik a pályázatot.

* **Pfuj.** Ha a borbély nem marad meg a szappan habzalék mellett, s lángra gyul a lábtyüművész szive, akkor nagy dolog történik s egy nagy forrongás jön létre. Tegnap éjjel 11 órakor egy

helybeli korezmában ült a maiszter világ két ilyen példány. Vitatkoztak, talán éppen a Nopcsa ur szenzációs esetein, tény az, hogy a lábtyüművészet képviselője felugrott és megbotránkozva kiáltotta figaró felé:

— Pfuj!

A figaró érezte arezán is e szavak hatását, s szappan habhoz hasonló nedelék csorgott végig az arezán. Bősz dühében neki ment a eszmadianak, és lett erre egy hatalmas verekedés. A borbély leharapta a eszmadia bájos fülecskéinek egy kis részét, minek folytán a legelegánsabb mesterség képviselője bekerült a rendőrség kóterébe. Pfuj! Micsoda szőgyen.

* **Vesztett eb garázdalkodása.** Margittáról írja levelezőnk, hogy ott f. hó 15-én egy kóborkutya megtámadta és megmarta a ház előtt ülő s mit sem sejtő Kocsán Károlyt és Kocsán Julesát. A kutyát sikerült nehezen a fellármázott utcabeli lakosoknak agyonütni s mivel a csakhamar megejtett bonczvizsgálat megállapította, hogy az veszett volt, a megmárt egynek a hatóság a budapesti Paszteur-intézetbe szállíttatta.

x **Kevés pénzért a legjobb mulatság.** A múlt hétről rossz idő miatt elmaradt eleven bárány tombola ma délután lesz megtartva a jégpinczében (szőilői sörházban); ez alkalommal egy részlete az ós-budavári életnek lesz bemutatva, a midőn 8 csinos magyar hölgy fogja a kiszolgálást teljesíteni. — Este 8 órakor a nyert bárányok nyárson sütése s a tánc kezdődik. — Felhívjuk erre a t. olvasóink b. figyelmét

x **Egy modern sanatorium.** A magyarországi fürdőtulajdonosok nagyrésze évek óta kiabál, hogy milyen hazafiatlanok a magyarok, kik a helyet, hogy a hazai fürdőket látogatnák, külföldre mennek s ott költik el pénzüket. Arról azonban nem beszélnek, hogy fürdőikben nem nyújtanak kellő kényelmet és olcsóságot. A magyarországi sanatoriumok közül e tekintetben kivételt tesz a városunkban előnyösen ismert Dr. Dreiszker Józsefnek kőszegi vizgyógyintézete, mely daczára, hogy a legmodernebb berendezéssel bír, a legolcsóbb árért páratlan ellátást nyújt. Ezen vizgyógyintézet Kőszeg szab. kir. város éjszaki részének a szélén, a gyönyörű Róti völgy kezdetén, közvetlen a Kalvária hegy alatt, a gyöngyös patak mellett, 280 m. a tenger színe fölött fekszik. Szőlőhegyek, gyümölcsösök és kertek által körülvéve, tiszta, üdítő, egészséges, pormentes levegője, különösen tavaszkor, a virágzás ideje alatt, zamatos illattal van fűszerezve. Bővebbet lapunk mai hirdetési rovatában talál az olvasó.

x **Szenzáció.** Márkus József ki csak rövid ideje, hogy üzlete fennáll már is a közönség minden részénél oly bizalomra tett szert szolid és jutányos áraival, hogy csak ennek a bizalomnak lehet betudni azt, hogy csak a napokban ezer vég vászna érkezett és így a közönségnek ki nála szerzi be szükségleteit bő alkalma van miben válogatni. Miért is felhívjuk olvasóink figyelmét mai lapunkban közzétett árjegyzékére.

TANÜGY.

Szólészeti tanfolyam a néptanítók számára. Bihar-Diószegen tegnap megkezdődött a néptanítók számára tartandó négy heti tanfolyam. A tanfolyamra 14 tanító jelentkezett, kik közül négy diószegi. A tanfolyam a vinczellér képezdeben lesz megtartva. Előadók a képezdei tanárok, Balassa Jenő vinczellér képezdei igazgató felügyelete alatt.

IRODALOM.

— **Irodalmi jelentés.** Az illető közönség becses figyelmébe ajánljuk a fölötte érdekes, csinos kiállítású, képekkel diszitett, eredeti kötetű s egészen új irányu elbeszéléseket, a melyek »IDEGEN TÁJAKON« cím alatt nemsokára megjelennek. Ezek minden aggodalom nélkül adhatók a felserdültek, a gyermekek és növendékek kezébe. A megható jelenetek, a gyönyörű leírások mindenkit elragadnak. Vizsgálati kérdéskul és szünidőkre alig lehetne

valami kedvesebb és üdvösebb olvasmányokat kívánni. Olyanok ezek, melyeket a gondos szülők s a nevelő-intézetek már régen óhajtanak. — Egyszerre három kötetke jelenik meg. Az egyes kötetke 50 kr. — I. II. III. együtt 140 frt. A küldés bérmentes. Tóth Mike, s. j. Kalocsán, (Pest m.)

EGYESÜLETEK.

A vármegyei nyugdíj bizottság ülése.

— Május 22. —

Biharmegye nyugdíj bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor ülést tartott a vármegyei házkis termében. A bizottság örömmel konstatálta, hogy a megyei nyugdíjalap már meghaladja a harmadfél-százézer forintot s hogy évenként 12 ezer forintot fordíthat nyugdíjazásokra, tehát anyagi tekintetben igen kedvező viszonyok közt van.

Az ülésen jelen voltak:

Szanyogh Péter alispán elnöke alatt Szász agoston, Király Viktor, Radnay Farkas, Dr. Popovits György, Miskolczy Árpád, főszámvevő Cziffra Gerő főpénztárnok és Bérczy Imre.

Az alispán az ülést megnyitván Miskolczy Árpád főszámvevő előterjeszté a nyugdíj pénztár múlt évi számadásait. Ezek szerint a múlt év bevételeivel és pénztári maradványával együtt a nyugdíj alap állása 201.781 frt 65 kr. volt.

A rendelkezési alapra az előző év pénztári maradványával együtt befolyt

61.330 frt 3 kr.

Kiadás volt 11.255 frt 17 kr.

Maradt tehát 50.075 frt 17 kr.

A pénztár állása tehát 251.856 frt 82½ krra rug melyhez hozzászámítva a még hátralékos befizetéseket jelenleg Biharmegye tisztii nyugdíj alapja 252.064 frt 43½ kr. vagyis a múlt év óta 6773 frt 54 krral szaporodott a nyugdíj alap.

A pénztári számadásokat a legnagyobb rendben találták s Cziffra főpénztárnoknak és Mozes Imre alpénztárnoknak s örökösöknek a felmentvényt megadták.

Egyéb ügyek.

Néhai Kiss Ferenc volt megyei főorvos özvegyének: Hampel Jozefának 364 frt évi nyugdíjat állapított meg a bizottság.

Ragány Ferenc nyugalmazott megyei I. oszt. orvos azon kérvényét, hogy a millenniumi év számára is 3 évnél számítottassék be, a bizottság elutasította, minthogy kérelmét semmi indok sem támogatja.

Az alig félóráig tartó gyűlés egyéb tárgy nem lévén, erre véget ért.

MULATSÁG.

A **«Gazdakör»** mulatsága várad-velencei «Gazdakör» ismét jelét adja életképességének. Kiss Elek elnök a tegnapi választmányi ülésen bejelentette, hogy hozzá több oldalról tétellett megkeresés aziránt, hogy a kör által pünkösdi napján egy népies irányú táncmulatság tartassék. Ez alapon június 7-én a táncvizsgálat megtartása elhatározottat s a szükséges intézkedések megtételére egy 8 tagú bizottság kiküldetett. A meghívók szerkesztésével pedig a kör főjegyzője megbízott, ki azokat már a jövő hét elején kibocsátja. Egyhangulag elfogadtatott elnöknek azon indítványa, hogy a kör ház megnyitási szép ünnepélye az utókor részére emlékirat alakjában megörökíttessék, melynek elkészítésére Ludvig József a kör pennássa kéretett fel.

A **«Réti Népkör»** majálisa! Ma délután 3 órakor lesz a **«Réti Népkör»** majálisa az egyet saját helyiségében. — A majális igen sikerültnek ígérkezik. Nagyban fogja emelni a

majális fényét az is, hogy dr. Bulovszky József, az új polgármester is megígérte eljövételét. A mulatságon lesz diszkeke pálya verseny, nyerevényekkel, muzsika tánczszal egybekötve. A rendezőség gondoskodik jó ételek és italokról, nem különben minden nemű szórakozásról, melyekre már ez uton is felhívják a kör tagjainak figyelmét.

Kereskedő ifjak majálisa. Ma tartják meg a kereskedő ifjak majálisukat a Szent László (Püspök fürdőben, mely ha az idő is kedvez sikeresnek ígérkezik. A buzgó rendezőség mindent elkövet, hogy a meghívott vendégek egy jól eltöltött est emlékével távozhassanak. A siker annál is inkább bizonyos, mert tudvalevőleg ez időnyben ez lesz első mulatsága Szent László fürdőben és a közönség méltán érdeklődéssel néz elébe. A zenét Rácz Józsa jó hírű zenekaraszolgáltatja. Éjjel fél 12 órakor külön vonat áll a közönség rendelkezésére. Jegyek a délelőtti folyamán válthatók Kuncz József és Társa, valamint Wurst József urak üzletében, délután pedig a fürdőben a pénztárnoknál. A rendező bizottság.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

A furesa háboru.

— Május 22. —

(—n.) Strauss-t méltán nevezték el **«ke-ringő király»**-nak, de ugyanoly joggal lehet nevezni az operett-irodalom királyának is. A mit ír, az mind zseniális s a mellett mindenki által élvezhető; természetes tehát, ha mindenki rajong a Strauss-operettekért s a Straus név elég a színlapon, hogy a közönség zsufozásig megtöltse a színházat. **«A furesa háboru»** is egyike a mester legsikerültebb alkotásának. Muzsikája fülbemésző, gondolatokban gazdag, élvezetet nyújt laikusnak s zeneértőnek egyaránt. Jó gondolat volt Leszkaytól ezt a rég elő nem adott darabot feleleveníteni; telt hátat s a közönségnek élvezetet szerzett vele; ez utóbbi kijelentésünk — sietünk kijelenteni — csak egy részben vonatkozik az előadásra; olyan ez a darab, hogy élvezni lehet, még ha nem is olyan előadásban látja és hallja az ember, mint a melyet megérdemel. Mert az előadáshoz igen sok fér, kezdve mindjárt Déri Jenőn (Umberto), a kinek gyönyörű tenorjához egy cseppet sem illik az a kritikát se igen érdemlő játék, a mivel az Umberto szerepét játsza. Énekszámái nagy hatást értek el; játéka inkább bosszantó volt, mint élvezetes.

Rontay Boriska (Elza) rendes körülmények közt az ellentéte Dérinek. Tud játszani, van temperamentuma, de nincs hangja; ezzel ő maga is tisztában van s játékanak kedveségével igyekszik pótolni a mit a természet megtagadott tőle s ez rendszeren sikerül is neki; most nem egészen sikerült. Nagyon szeretetre méltó, nagyon naiva akart lenni s majdnem izléstelenlett a játéka.

Székelly Irén (Violetta) egészen kivált a többiek közül. Teljesen hangjánál volt s szépen játszotta meg szerepét. Hangja tisztán csengett a felső regiszterben is; a közönség valódi élvezettel hallgatta s zajos tapsokkal jutalmazta.

Hegyesi (Philippo Sebastiani) szokatlanul diszkrét volt; a közönség tetszés nyilvánításából észrevette, hogy melyik a helyes irány; tulásokba esni, — mint rendszeren szokot; vagy diszkrétül játszani mint ezuttal mai játéka után konstatálhadjuk, hogy ügyes színész, aki sikereket arathat csak — akar-nia kell.

Kövessy (Groot Boldizsár) Tolnainé, (Artemisia) a szokott jók voltak; hogy itt-ott a szerepüket nem egészen tudták s gyakran kellettnél tovább vártak a sugóra közös hibájuk volt az összes szereplőkkel.

A közönség majdnem minden helyet elfoglalt; páholly egy sem volt üres.

Diplomás kisasszonyok. Érdekes újdonság kerül legközelebb színi a fabódéba. **Kövessy: «Diplomás kisasszonyok»** című bohózata fog színi krumli. A darab meséje és részletei rendkívül érdekesek és mulattatók. A főszerepét Mészáros Gizella, a társulat fiatal

naivája fogja játszani, ki bár csak egy párszor játszott még — valóságos kedvence lett a közönségnek. Kivüle: Horváth Paula, Rontai, Kövessy és Tompa jutottak nagyobb szerephez.

A jövő heti műsor. Az igazgatóság két darab kivételével meglehetősen élvezetes műsort állított össze a jövő hétre. Habár meglehetősen barátjai vagyunk a lokal patriotizmusnak, de egy helybeli színésznek két darabja egy héten talán mégis csak sok, főképp, ha e két darab egyike a **«Goldstein Számi»**. — Kövessyt igen jó komikusnak tartjuk, de gyenge bohózatírónak. — **«Az új honpolgár»** czimszerepét egyébként maga Kövessy adja, míg a többi szerepek Rontay, Horváth, Mészáros, Tolnainé, Hegyessi, Balla, Szendrei, Czákó és Keszler kezeiben lesznek. Kedden a vigszínháznak vagy félszázszor előadott óriási sikert aratott vigjátéka. Az államtitkár kerül színi, melyet tavaly a király is végig nézett. A szellemi sziporkázó vigjátékot szerdán megismétlik. A főbb szerepeket Bácsné, Horváth, Mészáros, Szendrei, Kövessy, Bács, Hegyessi adják. A **«De La Mare»** államtitkár szerepét Balla fogja játszani. Csütörtökön az áldozócsütörtöki ünnepnapra való tekintettel két előadás lesz. Délután a szentimentális **«Kis Lord»**, este **«A Czigánybáró»** kerülnek színi. A **«Vigéczek»**-et minél gyorsabban lejáratják, az igazgatóság péntekre újból kitzúte. Szombaton egy kedves zenéjű ügyes eperette, az **«Eleven ördög»** kerül színi, a czimszerepben Ámon Margittal. Vasárnap P. Adorján Berta lép fel újra az **«Arany ember»** Athalia szerepében. Noémit P. Szép Olga adja.

Heti műsor.

Hétfő: **Goldstein Számi.**

Kedd: **Az államtitkár. (először)**

Szerda: **Az államtitkár.**

Csütörtök: Délután. **A kis Lord.** Este. **A cigánybáró.**

Péntek: **A vigéczek.**

Szombat: **Eleven ördög.**

Vasárnap: **Az arany ember.**

Katonai diszszemle a Vérmezőn.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 22.

Ma reggel katonai diszszemle volt a Vérmezőn a király Ő Felsege jelenlétében. A szemlének gyönyörű idő kedvezett. Már a korai reggeli órákban vidám katonazene hangjai hirdették főváros-szerte a csapatok felvonulását, melyek 8 óra tájban a Vérmezőn már sorakozva állottak négy hadrendben: Az első hadrendben, mely Czibulka lovag altábornagy parancsnoksága alatt állott, a jobbszárnyon a gyalogsági hadapród-iskola növendékei sorakoztak Hanke őrnagy vezetése alatt álló zászlóaljban; azután következtek a Csikós vezérőrnagy vezetése alatt álló 61. gyalogdandárhoz tartozó 52. gyalogezred és két honvédségi zászlóalj, melyek közül az elsőt a Ludovika-Akadémia gyalogos osztályának növendékei képezték, a másodikat pedig a budapesti 1. honvédezered egy zászlóalj képezte Leszkay őrnagy parancsnoksága alatt, majd a Zelawszky-Jelita lovag vezérőrnagy vezetése alatt álló 62. gyalogdandárhoz tartozó 3. számú bosnyák ezred és a 69. számú közös hadseregbeli gyalogezred, továbbá a 7. és a 14. számú utász zászlóaljak és egy kombinált egészségügyi osztály. A Parmann altábornagy parancsnoksága alatt álló második hadrendben a Ledercs báró vezérőrnagy vezetése alatt álló 64. gyalogdandárok csapatai sorakoztak a következő sorrendben:

Jobb szárnyon állottak a 6. vartüzérezred 2. zászlóalja, azután a 6. 23. 32. és 38. gyalogezred. A Holl ezredes parancsnoksága alatt álló harmadik hadrendben a 4. tüzérezred csapatai sorakoztak, nevezetesen a 10., 11. és 12. hadosztály tüzérezred s a 4. hadtest-tüzérezred. A negyedik hadrendben végül, mely Attemo gróf ezredes parancsnoksága alatt állott, a balszárnyon a Ludovika-Akadémia lovas növendékei Virányi alezredes parancsnoksága alatt sorakoztak, majd a budapesti 1. honvéd lovasérezrednek egy százada, a közös hadse-

regbeli 16. huszárezred és a 2. szekeres ezrednek 4. osztálya Pontban fél 9 órakor kürtjelzés adta hírül Lobkowitz herceg hadtestparancsnok érkezett a ki átvette a jelentést megszemlélte a csapatok felállítását és megtette utolsó rendelkezéseit.

A királyi család tagjai közül elsőnek József főherceg jelent meg Forinyák lovasági tábornok honvédségi adatlussal. Háromnegyed 9 óra tájban két udvari fogat közelgett a melynek elsőjében Mária Jozefa főhercegnő ül Montenuodo hercegnő főudvarmesternővel a másodikban pedig Jamoyska grófnő pontban 9 órakor érkezett a király lovon Ottó főherceggel és fényes kíséretével a vérmezőn.

Lobkovicz herceg hadtestparancsnok eléje lovagolt és megtette a jelentést. A király a ki magyar lovas tábornoki egyenruhát viselt ezután kíséretével együtt hadrendenként elvonult a néphymuszhangjai közt tisztelgő csapatok előtt.

Ezután megkezdődött a diszfelvonulás.

A diszmenetet az első hadrendnek jobb szárnyán állott csapatok kezdték.

Majd a második hadrend balszárnyán és ismét a harmadik hadrend jobbszárnyán és ismét a negyedik hadrend balszárnyán állott csapatok folytatták. Ó Felsége a legelőkelőbb figyelemmel kísérte minden egyes csapat elvonulását és elismerőleg bölintett midőn a legtöbb csapat tartása és menetelése megnyerte tetszését, bár itt-ott látható volt arczán ha éles tekintete gáncsolni valót vett észre.

Végül közölte a király a köréje gyűlt tábornokokkal és csapatparancsnokokkal közölte a mai csapatszeme alkalmával tett tapasztalatait.

Erre a király kíséretével együtt a királyi várakba tért vissza.

A szemlét a vérmező szélén felállított három tribün, melyek közelében teljes katonai díszben a helyőség szolgálatmentes tagjai foglaltak állást, előkelő közönség köztük számos höl a vérmező körül, a budai vár bástyáról pedig óriási embersokaság nézte végig, mely érkeztekor valamint távoztakor zúgó éljen riadallal üdvözölte a királyt.

Végül a rendőrség részéről Gyalokay kapitány vezénylete alatt külön osztály működött közre a példás rend fenntartásában.

TAVIRATOK

Ottó főherceg a magyar udvarnál.

Budapest, május 22. (Saj. tud. táv.) Ottó főherceg és neje Maria Jozefa főhercegnő a tegnapi estét Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagynál és nejénél töltötték szűkebbkörű estélyen.

A párisi nunczius estélye.

Páris, május 22 (Saját tud. távirata.) Mgr. Clari, az új párisi nunczius ma annak tiszteletére hogy bizó levelét a köztársaság elnökének bemutatta, fényes estélyt adott Legendre utcza palotájában, melyen az arisztokrácia s az irodalmi kitűnőségek színe-java s előkelő hölgy közönség volt jelen.

Kneipp Sebestyén halála.

Berlin, május 22. (Saj. tudósítók táv.) Kneipp Sebestyén a világhírű wörishofeni plébános ma meghalt.

Kneipp Sebestyén ki már meghaladta a 70-ik élet, egy egyszerű német takácsmester gyermeke volt, ki csak a nyolcvanas évek elején lett pappá. 1882-ben Wörishofenben egy kis bajor faluban plébánossá nevezték ki s itt kezdte meg azokat a vizkurákat, melyek csakhamar világszerte híressé tették nevét. Kneipp azt tartotta, hogy minden bajt meg lehet gyógyítani vízzel s valóban oly csodás gyógyításokat végzett, melyek az egész világ bámulatát keltették fel. Rövid idő alatt ezekre menő furdózó közönség kereste fel évenként Wörisho-

fenf, hol Kneipp minden beteget maga gyógyított, előadásokat tartott s egy hatalmas kórházat építtetett. József főherceg is többször felkereste Kneippet sőt a Margitszigetű is meghonosította a Kneipp kurát. Kneipp, ki falujának világhírt, lakóinak jólétet vagyont szerzett, irodalmilag is működött. Főbb művei: »Viz kurám«; »Hogyan éljünk«; »Végrendeletem« stb. melyek mind az általa felfedezett vizkura módjait tárgyalják, minden művelt nyelvre le lettek fordítva s számos kiadást értek. Kneipp azonkívül kiadott egy növény atlaszt is, melyben az egészséges és mérges növényeket írja le képekkel illusztrálva.

Az agg plébánost számos kitüntetés is érte.

Provizorium kérdése.

Budapest, május 22. (Saj. tudósítók táv.) A »Budapesti Hirlap«-nak jelentik: A két kabinetnek már legközelebb meg kell állapodniuk két igen fontos kérdésben.

Az egyik, hogy mennyi időre terjedjen a kiegyezési provizorium, a másik, hogy még a nyári vakáció előtt, vagy pedig csak ősszel nyujtsák-e be a provizoriumról rendelkező törvényjavaslatot.

Kormánypárti vezérferfiak véleménye szerint minél hosszabb esetleg két évre nyúló provizorium létesítendő, hogy legyen idő a kvótakérdés higgadt tárgyalására. A kormány előreláthatólag ily értelemben cselekszik.

Nopcsa ügy.

Budapest, máj. 22 (Saján. tud. táv.) Nopcsa féle ügyben jabb változás állott be s a felvetett újabb turpisságok a legnagyobb megbotránkozást kelti a fővárosi körökben. Az »Egyetértés« mai száma megnevezi Bartok Lajost és Szendreyt, mint akiktől azon nyilatkozatok, amelyeket Nopcsa a »Nemzeti színház« művésznőire tett, erednek. Bartók kijelenti a »Magyarország«-ban, hogy fenn tartja állítását s azt mondja, hogy Nopcsa még sokkal súlyosabb dolgokat mondott, amelyeket csak a fegyelmi bíróság előtt fog elmondani, annyira kompromittálók.

Megkerült a budapesti képtolvaj.

Budapest, május 22. (Saját tud. távirata.) Dr. Lenkei Béla a Bécsben elfogott képtolvaj ma töredelmesen megvallotta, hogy a budapesti országos képtárban is ő követte el a lopásokat.

Meg nem erősített halál hír.

Berlin, május 23. (Saj. tudósítók. táv.) A Kneipp halálhírét még eddig nem erősítették meg.

Antiszemitizmus Algirban.

Páris, május 22. (Saját tudósítók táv.) Oránból jelentik: Két napja tartanak az egész tartományban a zsidózavargások. Az arab bandák a zavargást felhasználva a helyebbfekvő helységekbe hatoltak és kifosztották a zsidó üzleteket. Itt-ott a tömegre tüzeltek, Eddig 19 letartóztatás történt. A katonaság kongszignálva van. Barthou belügyminiszter ma konferált Cambonnal, az algiri kormányzóval.

Verekedés a szenátusban.

Madrid, május 22. (Saját tud. távirata.) A szenátus ma ülésén Petuan herceg külügyminiszter és Comas liberális szenátor közt a kubai felkelők ügyénél kiket az amerikai szenátus elismert, heves szóváltásra került a sor. Az ülésterem odahagyásakor meggyuladt köztük a veszekedés, melynek hevében a külügyminiszter Comast pofon üttette. Az eset miatt nagy a felháborodás. A szenátus liberális kisebbsége elhatározta, hogy addig nem megy a szenátus ülésére, mid Comas s vele a liberális párt elégtéteit nem kap. A külügyminiszter az

eset következtében keadta a lemondását, tárczáját egyelőre Comas miniszterelnök őríti be. A felek elküldték egymáshoz segédeiket. A segédek kijelentették, hogy miután mindkét részről történetek sértések a párbajra ok nincsen.

Fehér zászló a táborban.

Lámia, máj. 21. (Saj. tud. táv.) A két sereg hadállásai hosszában fehér zászlók lengenek. Konstantin trónörökös napi parancsban adta tudtára a görög hadseregnek a fegyverszünet megkötését. Együttal állítják, hogy a törökök jobb szárnyukon 200 méterrel előbbre hatoltak. Egy magasabb tisztekből összeállított bizottság holnap megállapítja a semlegességi zónát. A miniszterek visszatértek Athénbe.

Egyetemi ifjak a kvóta ellen.

Budapest, május 22. (Saját tud. távirata.) Az egyetemi ifjak ma délután kvóta ellenes ülést tartottak, melyet azonban a főkapitány betiltott, mivel a rektori engedély hiányzott. Tüntetést azonban rendeznek.

Tanácskozás a békepontok felett.

Konstantinápoly, máj. 21. (Saj. tud. táv.) A követek tegnapi ülésükön a török-követelésekkel foglalkoztak. Általában az a vélekedés, hogy a határok stratégiai kiigazítása, a hadi kárpótlás és a foglyok kiadásáról szóló szerződés elvben elfogadható. A régi szerződések (kapitulációk) megszüntetése elutasított. A követek utasításokat várnak még kormányaitól.

Béke tárgyalások.

Róma, május 22. (Saját tud. távirata.) A béke tárgyalások a görög-török háboruban Brüsszelben tartatnak.

A törökök előnyomulása.

Athén, május 21. (Saját tud. táv.) A fegyverszünetek daczára egész Daitsaig hatoltak előre a törökök és néhány hadállást megszállottak, melyeket meg is erősítettek. Ezen eljárás ellen a kormány tiltakozot. A kamara a békefeltételek megállapítása után rögtön összeül. A garibaldista légió ma elhagyta Artát miután a felmerült nehézségek közte és a kormány közt elintézését nyertek.

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁴⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²² reggel, 3 ⁴ d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vonat 1 ²² d. u., sze- mélyv. 3 ⁰⁸ délután, 2 ⁰⁶ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ reggel, személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ³⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³¹ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh felé ve- gyesvonat 4 ¹⁰ reggel, 2 ²⁷ d. u.	Vaskóh - Belényes felől vegyesvonat 8 ¹⁷ d. e. 9 ¹⁷ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ⁵⁰ r., 5 ⁴⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ²¹ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Köt-Gyoma felé sze- mélyvonat 5 ⁵⁰ r., vegyes- vonat 2 ³⁷ d. u.	Gyoma-Köt-Ösi felől ve- gyesvonat 9 ²⁰ d. e. személyvonat 9 ³² este.
Nagyvárad-Püspök-Fé- lixfürdő. (Nagyvárad- ról indul) 9 ⁵⁰ reg., 4 ⁴⁵ d. u. — Vástartérről 8 ¹⁵ regg., 2 ²⁰ d. u. és 4 ³⁵ d. u., 6 ³² este. (9 ¹⁶ reggel csak vasár- és ünnepnap.)	Félix- és Püspökfürdő- ból 9 regg., 11 ¹⁷ d. e., 6 ¹⁸ este. — Vástartérről 9 ⁵⁰ regg., 11 ³² d. e., 4 ⁰⁸ d. u., 6 ³⁰ este, 8 ⁰⁷ este, 9 ⁴ este. (10 ⁵⁸ este csak vasár- és ünnepnap.)

A fürdővonatok csak szept. 15-ig közlekednek.

REGENY-CSARNOK

P R A D A.

Fordította K. G.

32.

Este fele Duin kisasszonyhoz ment, fejét ölébe hajtotta, kérte őt:

— Kisasszony! oh kérem tanítsa Daisyt olvasni.

— De gyermekem! Ez nem én hoztam tartozik, ezért fogadta ide a papa a nevelőnőt.

— De Daisy nem akar tőle semmit sem tanulni, Daisy nem türheti.

Leonora nevetve vette tudomásul mit mondott a gyermek a házvezetőnőnek néhány nappal később rá tudta venni növendékét, hogy másképen öltözzön fel, ezután a tükör elé állította s kérdé:

— Látja Daisy milyen a különbség a tegnapi s a mai Daisy közt?

A gyermek nem felelt, hanem figyelmesen szemlélte magát.

— És most Daisy ezzel is azt teheti, mit a többi ruhájával bepiszkolhatja, széttépheti, a papa elég gazdag vehet másikat is.

Daisy csodálkozva nézett Leonorára.

— Na természetes! E házban Daisy az ur-nő és Duin kisasszony, én vagyok az alávetett. Nekem csak az a dolgom, hogy számá-ra illő ruhákról gondoskodjam, a többi Daisynak kell tudnia. Majd haját is meg-hagyjuk.

— Daisy levágja.

— Tőlem ugyan azt is megteheti. A tanulást is megkezdhetjük, csak Daisy mondja meg mikor tetszik.

A lányka tehetetlen dühvel nézett Leonorára.

— És ha nem akarok tanulni?

— Akkor elmarad. Nekem annál jobb, akkor legalább leülök olvasni.

Kézi munkával foglalkozom, vagy sétálni megyek.

— Nem ezért fizetik.

— Igaz! De mit csináljak? Makacs tanulóval nem lehet semmit kezdeni. Ha nem akarod hogy az oktatást megkezdjem, akkor azt hiszem, végezhetem az én dolgomat.

Erre elővette himzését s nem törődött tovább növendékével.

IX.

Eltelt ismét egy hónap. Leonora az ablaknál ült s a pusztai téli képet nézte.

A mező fakó zöld. A láthatáron kopasz fák, itt ott parasztházak tömege, a közelben kő és homok, kis vagonok, melyek a rozsdás sineken állottak, közvetlen szeme előtt egy megkezdett park ültetvényei vas rácszat, mely a villát az utról elválasztotta. Unalmas kép.

Bent azonban még unalmasabb volt. Leonora egy lépéssel sem ment tovább a gyermekkel. Ha ma azt is hitte, hogy haladt valamire, holnap minden reményét tönkre tette, a sátán gyermek a hogy ő nevezte.

Néhány napig csendes volt, rendszeren öltözködött Leonorával sétálni járt a parkba, félóraig figyelt az olvasás írás tanításra. Aztán hirtelen felre lökte a könyvet, elővette az öllöt lenyirta haját, végig száguldt a házat, összetört mindent ami útjában volt, akár milyen értékes volt, szobájába zárkózott, röviden úgy viselte magát mint egy eszelős.

— En azt hiszem, hogy ez a gyermek nincs ki egészen! mondá Leonora Duin kisasszonynak.

A házvezetőnő vállát vonogatta, attól azonban óvakodott hogy urát elítélje, ez mindig főszabály volt előtte szolgálatában, a szép nevelőnőben is csak félig bizott, titkon pedig úgy gondolkodott, hogy nem csoda, ha a gyermek atyját utánozza.

Egyik nap Daisy különösen jó hangulatban volt, Leonora a házvezetőnővel az állatkertbe küldte őket s mig oda voltak, felhasználta az alkalmat, hogy szobájában vizsgálatot tartson. Azt mondta a házvezetőnőnek, hogy ő ezt kötelességének tartja, hivatott is lakatost, ki az ajtót felnyitotta.

A szoba igazán nagyon szép volt, eredetileg rózsaszínű tapetákkal, fehér virágos rózsaszínű függönyök voltak benne, most minden összetépvé bemocskolva. A szép szőnyeg, mely

a szoba padlózatát fedte, össze volt sározva az ágyon csak szalmazsák volt, takarónak párnának sem hire sem hamva, úgy látszik, hogy Daisy régóta nem feküdt rajta. A tükör széttörve, a szekrényekben minden leirhatatlan rendetlenségben.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvárad város vásárvámja és piaci helypénze.

— A miniszter leirata. —

Nagyvárad városa tudvalevőleg nemrég új szabályrendeletet alkotott a vásárvám és piaci helypénz szedés iránt. A szabályrendeletre a belügyminiszter a következő észrevételeket tette:

A díjszabályzatnak ezen módosítását, mely szerint a vásárvámon kívül a helypénznek egy bizonyos része is a sorompónál a kövezetvámval együtt szedessék be, közgazdasági okból nem helyes, főleg azért, mert az érintett módosítás érvényre juttatása esetében igazságtalanul helypénz fizetésére kötelezhetnének azok is, a kik áruikat a piaci hely igénybe vétele nélkül utközben adnák el, illetve előzetes megrendelés folytán áruikat háznál, vagy valamely üzlettelep helyén adják át a vevőnek.

Mint hogy azonban ezáltal a városi pénztár jövedelme apadni fog az alapszabályzat 2 része, t. i. a piaczon fizetendő helypénzre vonatkozó részt a miniszter a következőkkel bővíté ki:

A fentebb meghatározott vámsorompókon felül a mennyiben a járművekről a vásárra hozott tárgyak, vagy cikkek le nem rakatván, azokon árulhatnak, a szabályzat 1 pontjában meghatározott járművek után 6 fillér, a 2 pontban körülírt járművek után 18 fillér, a 3 pontban körülírt járművek után 16 fillér, a 4 pontban meghatározott járművek után pedig 8—12 fillérig terjedő helypénz állapítandó meg.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a szóban forgó díjszabályzatban helypénz fizetéséről csupán a 4 szög m. illetve nagyobb terület után van gondoskodva pótlólag feteendő, hogy minden más áruért, mely a földön árusítatik el 1 szög m. terület után 4 fillér, 2 szög m. terület után 8 fillér 3 szög m. terület után 12 fillér helypénz szedessék.

Tekintettel azonkívül azon körülményre, hogy a közgazdasági érdekek megóvása mellett a városi pénztár érdekeit is figyelembe kell venni a vámsorompónál szedni szándékolt, azonban törlendő helypénzdíjtelek aránylag mérséklendők; mihez képest 12 fillér helyett 20 fillér, második tételénél 22 fillér helyett 34 fillér is a harmadik tételénél 64 fillér helyett 76 fillér helypénz állítandó be.

Végül felhívja a miniszter a város közönségét, hogy a vásárvám és piaci helypénz beszedése, kezdete a városi jövedék kijátszására és azon kilátásra irányuló eszelekmények megtorlása és az eljáró hatóságok megállapításra vonatkozó részletes intézkedéseket szintén ezen szab. rendeletbe pótlólag vegye fel. A felmerülő vitás ügyekben első fokulag a tanács, második fokulag a közgazdasági bizottság határoz, melynek határozata ellen a panasznak van helye a közgazg. bírósághoz.

Kezdődik a zöld oltás. A kedvező időjárás folytán szépen kihajtottak, megerősödtek a szőlőtők hajtásai, s a jövő héten már meglehet kezdeni a zöld oltást. A nagyvárad szőlőtelepen nagy mennyiségben fogják ez idén is készíteni a zöld oltásokat, sőt az előbbi évek tapasztalatai folytán erre fogják a fősúlyt fektetni, mivel a fás oltásnál sokkal nagyobb ke-lendőségnek örvend. A szőlőtelepen kívül is nagyban termelik az oltványokat a helyen is. Munkások tekintetében semmi hiány nincs s így minden fennakadás nélkül folyhat a nagy munka.

Selyemgubó beváltási állomás. A Rátkay József önzetlen fáradozásának köszönhető, hogy Biharmegyében oly szépen megindult a selyemtermelés, melyet csupán az gátol még egy darabig a kifejlődésben, hogy nincs elegendő eperfa. Nemsokára azonban ezen is segítve lesz, ha a városligeti milliókra menő epercsemeték felnőnek. Az országos selyemtenyész-

tési felügyelő tegnap értesítette a megyét, hogy mivel már közeledik a selyemtenyészés ideje, a földmivelésügyi miniszter a selyem beváltással Fenes község előljáróságát bizta meg. Mint hogy azonban a nagy torlódás miatt lehetetlen lenne egy nap alatt kifizetni a beváltási árat s így a selyemtermelők idegen helyen, a szabad ég alatt lennének kénytelen éjszakálni a beváltási összeg fele részben az adóhivatal utján fog kifizettetni.

Egészséges és beteg katona lovak. A honvédelmi miniszter tegnap tudatta a várossal, hogy a fertőzött laktanyákban lévő egészséges lovakat ezentul szabad lesz ugyan gyakorlatra bocsátani, de a lovaknak nem szabad érintkezniük más lovakkal, még etetés vagy itatás alatt sem s egyáltalán a legszigorubb óvó intézkedések alkalmazandók.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. május. 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	122.—
Magyar koronajárdék	— — — —	99.60
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — —	122.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — —	101.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — —	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — —	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — —	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — —	97.05
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	— — — —	154.00
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — —	142.57
Osztrák járadék papírban	— — — —	101.—
Osztrák járadék ezüstben	— — — —	101.25
Osztrák járadék aranyban	— — — —	122.50
Osztrák korona járadék	— — — —	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — —	145.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — —	950.05
Magyar hitelbank részevény	— — — —	392.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — —	363.53
Osztrák-magyar államvasúti részevény	— — — —	3542.95
20 frankos arany (Napoleonador)	— — — —	1.97
Német birodalmi márka	— — — —	57.62
London vista	— — — —	119.60
Páris vista	— — — —	17.65
20 márkás arany	— — — —	11.70

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Bérlet 20-ik szám.

Bérlet 20-ik szám.

Páros.

Páros.

Nagyvárad, 1897. évi május 23-án,
az arad-nagyvárad szintársulat által.

Két előadás.

Délután fél 4 órakor, félhelyárrakkal:

EGY JÓ MADÁR,

vagy:

ADJ A TÓTNAK SZÁLLÁST, KIVER A HÁZBÓL.

Énekes bohózat.

Kezdeté délután 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

INGYENÉLŐK.

Népszínmű 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, 1897. évi május hó 24-én.

AZ ÚJ HONPOLGÁR.

Énekes bohózat.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

Mint a m. kir. szab. Osztályosorsjáték nagyvárad főlárusítói ezennel közhírré tesszük, hogy a sorsjegyek vételére előjegyzéseket már most díjtalanul elfogadjunk és a viszontelárusítókat előnyös feltételekben részesítjük.

Biharmegyei takarékpénztár.

Meghívó

a Nagyváradi takarékpénztár részvény társaság
rendkívüli

jubileumi közgyűlésére,

mely a részvénytársaság 50 éves fennállása megünneplése céljából, **1897. évi június hó 13-án d. e. 11 óra-kor** saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

Tárgya :

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgatóság előterjesztése a jubileumi alapítvány mikénti felhasználása tárgyában.

3. Az intézet 50 éves fennállásának méltatása Hoványi Géza vezérigazgató által.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet egy hó előtt saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető tértívennyel láttatik el.

Kelt Nagyváradon 1897 május hó.

Sal Ferencz

kir. tanácsos, igazg. elnök.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok 15-ik §-a értelmében érvényes határozat hozatalára 20 oly részvényesnek kell jelen lennie, kik a részvénytőkének legalább egy harmad-részét képviselik.

167-1-1

Dr. Dreiszker József Sanatóriuma és vizgyógyintézete

Közegen, (Vasmegeye) háromnegyed óra vasutal Szombathelytől.

Nyitva márczius 15-től december 1-ig
Rendszer Priesnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, dietetika-eljárás. — Ujjonnan berendezett helyiség, Lignosulfit inhalatióra. — Ez enyhe vizkurával használva a legszebb eredményt adja a légzőszervek bántalmaiban.

Teljes ellátás, gondos orvosi felügyelet, mérsékelt ár.
Prospektus ingyen.

Csak május 31-ig tart.

Csak május 31-ig tart a hatóságilag engedélyezett **végeladás.**

Hol? Hol?

STERN LAJOS

üzletében.

Aki minden vásárlásnál **legalább 40 százalékot** szándékszik megta-
karítani úgy saját érdekében áll szük-
ségletét nállam fedezni u. m.

férfi, női és gyermek czipőkben

kalapok, ingek

valamint mindennemű

**férfi divat árukban rendkívül
leszállított árak mellett besze-
redezhető.**

107-17-20

A n. érdemű közönség b. figyelmét
a hatóságilag engedélyezett végeladásra
tisztelettel felhívja:

Stern Lajos,
Nagyvárad, Bémer-tér.

Férfidivat-áruk meglepő olcsó áron.

Csak május 31-ig tart.

Csak május 31-ig tart.

50%-al olcsóbb mint bárhol
minden czikk félárban
kapható.

A r a k t á r
magnagyobbítva.

50%
engedmény
hol

függöny
ágy garnitur
paplan, madrac
flanettakarók,
damast áruk, chiffon, creton,
creas és rumburgivászón.

50%-al olcsóbb mint bárhol
minden czikk félárban
kapható.

Nagy raktár
magnagyobbítva

50%
engedmény
hol

Rövidárúk
ernyők
szövetek,
karton, szaten,
delain, batiszt,
Pique, minden színben
csipke, harisnya
és ezer fel nem sorolható czikkek.

50%

engedmény
Ujdonságok

Tavaaszi idényre

bécsi és párizsi különlegességek

csődtömegekből 50 százalék

50% kiárusítási engedmény 50%

Markovits Mór

parti és csődtömegáruházában

Ujdonságok félárban.

Nagy pénz megtakarítás,
melyről a m. t. vevőközönség meggyőző

50 százalék
engedmény.

Főtisztelendő urak részére szövetekből nagy raktárt tartok.

Elegáns szabásu férfi-öltönyök

csakis

BAUM J. S. férfiszabó
üzletében

Nagyváradon, Kossuth-utca, Mezey-ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a tavaszi és nyári évad alkalmával

bel- és külföldi ruhaszöveteim

már megérkeztek és nagy választébban vannak raktáron.
Egyszersmind értesitem a n. é. közönséget, hogy a nálam megrendelt öltönyök **szabását magam végzem** és saját felügyeletem alatt készülnek.
A legolcsóbb és gyors kiszolgálást előre is biztosítva, maradtam

288 15-12

kiváló tisztelettel

BAUM J. S.

Egy férfi-öltöny brassói szövetből finom kiállításban 25 frt.

Mérték-felvételt magam eszközölök.

Gyors és pontos kiszolgálás.

Nagyvárad legszebb nyári-mulatóhelye.

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy a **Kálvária hegy** alatt levő

„**Hegyaljához**” ezimzett

pompás, üde levegőjü, árnyas

nyári mulató-helyiségemet

teljesen berendezve, a kellemes szórakozni vágyó közönségnek rendelkezésére boesá-
tottam.

**A fedett üveges, tágas terrasz-
szal ellátott terem** bármily időjárás
esetén alkalmas tartózkodást nyújt.

Jól gondozott

tekepályák.

Időnkint

katona-zene.

Allandóan pedig **Dula Miklós cigány-
zenekara** nyujtanak szórakozást.

Izléses ételek, kitünő italok és pontos
kiszolgálással igyekezem t. vendégeim
megelégedését kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

KÁRGER SÁNDOR,

162

nyári-vendéglő tulajdonos.

2-0

21819/1896 tkv. sz.

Árverési hirdetés.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság által a n-várad kir. kath. székesegyházi mise pénzalap képviselője végrehajtónak — Béres károly és neje Dospoly Julianna végrehajtást szenvedő elleni 300 frt — tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s a nagyvárad 618 sz. betétben foglalt A I. 12 rend sz. a. ingatlanokra a kért végrehajtási árverés az 1881 L. X. t. cz. 146 § 2 értelmében elrendeltetik s fogadására határidőül: 1897 évi július hó 27-ik napjának délutáni 3 órája ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kitézetik.

Kikiáltási ár 1230 frt. azonban az árverés kitűzött ingatlan szükség esetén ezen áron

alul is el fog adni. Venni szándékozók bányat pénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 123 frtot — tartoznak készpénzben vagy ovadékképes értékpapirokban letenni.

A vétel ár 3 részletben fizetendő, és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5% kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál és a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Nagy-Váradon 1897. év Ápril hó 27. napján.

Olasz

kir. törvénzi bír.

165 1—1

Richter-tele Horgony-Pain-Expeller

, Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves hárszer ellentáll az idő megröbösítésnek, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvényes, csúznál, tagzsárgatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésre is mindig Gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, Gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű hárszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegekben árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Gyógyászati Gyógyszerésznél Budapest. Be-Török József alkalmaival igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget "Horgony" vedjék és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza. RICHTER F. AD. 45. tér, cs. és kir. udvari szállók, RUDOLSTADT.

Egyedüli raktár NOBLES & HOARE angol kocsilack-gyárnak.

BERKES BERTALAN kizárólagos festék és lack-kereskedése
Nagyvárad, Zöldfa-utca 33.

ajánlja világos kenczeit (firnis) legfinomabb gyorsan száradó saját készítményü olajfestéket, mindennemü angol kocsilackjait, valamint copál, damár, vas- és börlackot, nemkülönben összes legjobb gyártmányu borostyán szoba-lackot, enyvek, schellak és mindennemü ecsetek nagy választékban, pontos kiszolgálás és legolcsóbb árban, Van szerencsém továbbá a t. vevőközönségnek becses figyelmét felkérni

100 17—20

saját gyártmányu spiritus borostyán-lackjaimra,

a mely az eddigi összes gyártmányt gyors száradása, szép fénye és tartósága által fölülmulja, a melyet kezeim közt levő, az ország minden részéből érkező rendelmények és bizonyítványokkal bizonyíthatok.

Vidéki rendelmények postán vagy vaspályán pontosan és hibátlanul teljesíttetnek.

A legjobb tisztító-szerek.

Szandicz Adolf áruházának

végkiárusítása.

Miután üzletemet teljesen új alapon rendezem be, folyó hó 22-től kezdve

hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁST

rendezek.

Ez alkalommal az összes raktáron levő áruk a **beszerzési áron alul** adatnak el u. m. szövetek, vászon és fehéreneműek, férfidivat-cikkek, nap- és esőernyők stb. stb.

Midőn ezen alkalomra a n. é. közönség szives figyelmét felhívom maradok

Kiváló tisztelettel

Szandicz Adolf

139—10—10

Legújabb beérkezett Francia és angol ruhaszövetek óriási választékban.

Meddig a készlet tart.

Meddig a készlet tart.

Kérem a címre vigyázni! Kérem a címre vigyázni!

Nagy kiárúsítás!

Szenzációs olcsóságok!

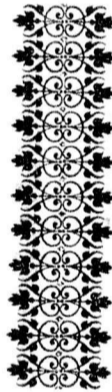
Szenzációs olcsóságok!

M Á R K U S Z J Ó Z S E F

központi női felöltők áruháza

Nagyvárad, Zöldfa-utca (Kohn Emánuel ház.) **Női felöltők és gallérok félárban.** **Mosó kelmék:**

1 mtr. jó mosó creton	—17 kr.
1 mtr. jó mosó francia toil	—20 kr.
1 mtr. atlasz saten minden színben	—25 kr.
1 mtr. atlasz saten francia	—32 kr.
1 mtr. finom delain	—45 kr.
1 mtr. francia delain	—52 kr.
1 mtr. szerb vászon	—22 kr.
1 Egész uj selyem Ramázsé illatos	—60 kr.

Női ruha kelmék:

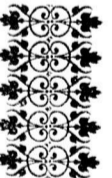
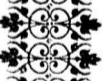

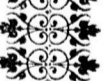
1 teljes ruhára való kelme	1.75 kr.
1 teljes ruhára tiszta gyapju kelme	1.90 kr.
1 teljes ruhára gyönyörű mintázott	2.40 kr.
1 métr. 120 széles valódi angol imitáció	—38 kr.
1 métr. 120 széles angol moher	—75 kr.
1 métr. 120 széles legujabb	—40 kr.
Ruha diszek nagy választékban.	
1 mtr. mintázott selyem minden színben	—65 kr.
1 mtr. sima ottoma minden színben	—80 kr.

30-52

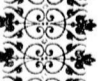
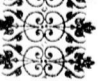
H o z z á v a l ó k:

1 mtr. foulard	—12 kr.		1 mtr. lószőr	—24 kr.
1 mtr. harang	—13 kr.		1 mtr. atlasz saten bélésnek	—25 kr.

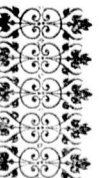

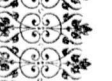
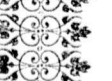

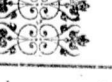
Saját készítményi matraccok és paplanok:

1 kitűnő madrácz három színben	5.— kr.		1 két személyes atlasz Caschmir paplan 4.50 krtól 5.-frtig.	
1 két személyes karton paplan	2.— kr.		1 selyem takaró	150 kr.
1 két személyes Rüsche (pipi) paplan	2.30 kr.		1 két személyes selyem paplan minden színben 6.50 kr.	
1 kétszemélyes Caschmir paplan finom 3.50 krtól 4.-frtig.			1/4. Egész nagy szmirnai szőnyegek fél árban	—

Vászon-, schiffon- és kreton-árak.

1 vég Rumburgi vászon ezelőtt . 7 frt most	3.50 kr.		1 vég naturel kitűnő jó ezelőtt	10.— most 5.50 kr.
1 vég Irhoni vászon ezelőtt . . . 8 frt most	4.20 kr.		1 vég Creász ezelőtt	9.— most 4.50 kr.
1 vég 1/4 kit. lepedő vászon ezelőtt	8 frt most		1 kész lepedő varás nélkül ezelőtt . 2.20 most	1.10 kr.
1 vég Schiffon ezelőtt	8 frt most		1 mtr. nangin páratoknak való	—18 kr.

Női fehérneműek:

1 drb női vászon ing	—65 kr.	
1 drb női schiffon ing	—75 kr.	
1 drb női naturel kitűnő	—94 kr.	
1 drb női corsetta	—70 kr.	
1 drb diszes himzéssel	1.— kr.	
1 drb alsó szoknya himzett fodorral	2.50 kr.	
1 drb Lüstler sai szoknya nagyon olcsó		

Férfi fehérneműek:

1 drb ing jó minőség	1.— kr.
1 drb ing kitűnő jó	1.30 kr.
1 tuczat gallér	1.30 kr.
1 pár manzsetta	—30 kr.
1 drb lábravaló	—60 kr.
1 drb magánkötő nyakkendő	—40 kr.
3 pár fegyházban kötött harisnya	—90 kr.